Γλώσσα Στ΄ Δημοτικού
Λέξεις... Φράσεις... Κείμενα

Τετράδιο Εργασιών

β΄ τεύχος

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	**Άννα Ιορδανίδου**, *Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Πατρών* **Νεκταρία Κανελλοπούλου**, *Εκπαιδευτικός* **Ελευθερία Κοσμά**, *Εκπαιδευτικός* **Βασιλική Κουταβά**, *Εκπαιδευτικός* **Παναγιώτης Οικονόμου**, *Εκπαιδευτικός* **Κωνσταντίνος Παπαϊωάννου**, *Εκπαιδευτικός*
ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ	**Βασιλική Τοκατλίδου**, *Ομότιμη Καθηγήτρια του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης* **Όλγα Μούσιου-Μυλωνά**, *Σχολική Σύμβουλος* **Ιωάννης Μπάρτζης**, *Εκπαιδευτικός*
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ	**Γιώργος Πισκοπάνης**, *Σκιτσογράφος-Εικονογράφος*
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ	**Παναγιώτα Χατζηθεοχάρους**, *Φιλόλογος*
ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ	**Πέτρος Μπερερής**, *Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου* **Χρήστος Παπαρίζος**, *Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου*
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ	**Χρήστος Παπαρίζος**, *Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου*
ΕΞΩΦΥΛΛΟ	**Γιώργος Πανουτσόπουλος**, *Εικαστικός καλλιτέχνης*
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	**ACCESS ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ Α.Ε.**

Γ΄ Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ.
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Οικονόμου
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗΣ

Η επανέκδοση του παρόντος βιβλίου πραγματοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων «Διόφαντος» μέσω ψηφιακής μακέτας, η οποία δημιουργήθηκε με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ / ΕΠ «Εκπαίδευση & Διά Βίου Μάθηση» / Πράξη «ΣΤΗΡΙΖΩ».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΕΣΠΑ 2007-2013

Οι διορθώσεις πραγματοποιήθηκαν κατόπιν έγκρισης του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Άννα Ιορδανίδου Νεκταρία Κανελλοπούλου Ελευθερία Κοσμά
Βασιλική Κουταβά Παναγιώτης Οικονόμου
Κωνσταντίνος Παπαϊωάννου

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

Η συγγραφή και η επιστημονική επιμέλεια του βιβλίου πραγματοποιήθηκε
υπό την αιγίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Γλώσσα Στ΄ Δημοτικού
Λέξεις... Φράσεις... Κείμενα

Τετράδιο Εργασιών

β΄ τεύχος

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Περιεχόμενα

ΕΝΟΤΗΤΑ 10
ατυχήματα 7

ΕΝΟΤΗΤΑ 11
συγγενικές σχέσεις 17

ΕΝΟΤΗΤΑ 13
τρόποι ζωής και επαγγέλματα 27

ΕΝΟΤΗΤΑ 15
κινηματογράφος - θέατρο 39

ΕΝΟΤΗΤΑ 16
μουσεία 53

ΕΝΟΤΗΤΑ 17
πόλεμος και ειρήνη 61

Ενότητα 10

Ατυχήματα Ατυχήματα Ατυχήματα Ατυχήματα

1. Η Τροχαία θέλει να φτιάξει ένα ενημερωτικό φυλλάδιο για την οδική ασφάλεια και να το μοιράσει στα σχολεία. Μπορείτε να βοηθήσετε ξαναγράφοντας το κείμενο με τις παρακάτω οδηγίες στη σωστή χρονική σειρά; Μην ξεχάσετε να προσθέσετε τους κατάλληλους χρονικούς προσδιορισμούς:

Για παράδειγμα: *Πρώτα πρώτα, πριν διασχίσω τον δρόμο,* .....

Για να περάσω με ασφάλεια τον δρόμο

- Εάν έρχονται οχήματα, τα αφήνω να περάσουν. Κοιτάω πάλι προσεκτικά προς όλες τις κατευθύνσεις.
- Βρίσκω ένα ασφαλές σημείο για να περάσω απέναντι και αποφεύγω σημεία που βρίσκονται κοντά σε στροφές.
- Συνεχίζω να ακούω και να κοιτάω για οχήματα ενώ διασχίζω τον δρόμο.
- Σταματάω στην άκρη του πεζοδρομίου.
- Όταν ο δρόμος είναι καθαρός από οχήματα, τον διασχίζω κάθετα και γρήγορα, χωρίς όμως να τρέχω.
- Κοιτάω προς όλες τις κατευθύνσεις για οχήματα που πλησιάζουν και ακούω προσεκτικά.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Υπογραμμίστε με κόκκινο τα σημεία που δίνουν πληροφορίες για τον τόπο και με πράσινο τα σημεία που δίνουν πληροφορίες για τον χρόνο. Στη συνέχεια, να χωρίσετε τους χρονικούς προσδιορισμούς σε προτάσεις, ουσιαστικά, επιρρήματα και φράσεις με προθέσεις. Κάντε το ίδιο και για τους τοπικούς προσδιορισμούς.

Όταν περπατάω στην πόλη, θυμάμαι πάντα

Καθώς κινούμαι στην πόλη, κοιτάζω προσεκτικά γύρω μου. Περπατάω πάντα στην εσωτερική πλευρά του πεζοδρομίου και εφαρμόζω κάθε φορά τους κανόνες ασφαλείας για να περάσω απέναντι. Πριν διασχίσω έναν δρόμο, σταματάω με ασφάλεια στην άκρη του πεζοδρομίου, χωρίς να πατάω στο οδόστρωμα. Επιλέγω συνήθως τις διαβάσεις με φανάρια. Ποτέ δεν περνάω με κόκκινο. Όπου υπάρχουν παρκαρισμένα οχήματα, δεν «πετάγομαι» στον δρόμο. Σταματάω ανάμεσά τους και σε σημείο όπου είμαι ασφαλής και μπορώ να ελέγξω την κυκλοφορία. Τις βροχερές μέρες είμαι ακόμα πιο προσεκτικός, γιατί η ορατότητα είναι τις περισσότερες φορές περιορισμένη. Κάθε πεζός οφείλει, από την αρχή μέχρι το τέλος της διαδρομής του στους δρόμους της πόλης, να υπακούει στους κανόνες οδικής ασφάλειας.

φυλλάδιο ΕΛΠΑ (διασκευή)

	Χρονικοί προσδιορισμοί	Τοπικοί προσδιορισμοί
προτάσεις		
ουσιαστικά		
επιρρήματα		
φράσεις με προθέσεις		

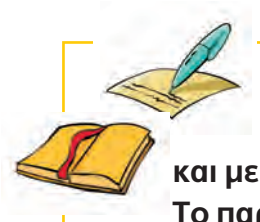

3. Τα ρήματα στην καρτέλα άλλοτε παίρνουν αντικείμενο (μεταβατικά) και άλλοτε όχι (αμετάβατα). Μπορείτε να τα χρησιμοποιήσετε και με τους δύο τρόπους για να φτιάξετε μια δική σας ιστορία;
Το παράδειγμα θα σας βοηθήσει:

παίζω:

- *Κάθε απόγευμα παίζουμε μπάλα στο διπλανό οικόπεδο.*
- *Το ραδιόφωνο έπαιζε δυνατά όλη την ώρα.*

ανοίγω
παίζω
γυαλίζω
γελάω
πονάω

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. **Στον διάλογο που ακολουθεί βρείτε τα αντικείμενα των υπογραμμισμένων ρημάτων και σημειώστε στον πίνακα ποια ρήματα είναι μονόπτωτα και ποια δίπτωτα.**

Ρήμα	Μονόπτωτο	Δίπτωτο
να περιποιηθείτε		
αντέχω		
να περιγράψω		
να καθαρίσω		
να βάλω		
θα δώσω		
μη χρησιμοποιείτε		

5. **Στο παρακάτω κείμενο κάποιος έσβησε μερικές αντωνυμίες. Μπορείτε να τις συμπληρώσετε;**

Τελικά δεν είναι και ..... άσχημο να έχεις σπάσει το πόδι .....! Τώρα το καταλαβαίνω! ..... να ..... το έλεγε ότι το ατύχημα ..... θα ήταν για ..... η ιδανική ευκαιρία για ξεκούραση;

Θυμάμαι σαν τώρα ..... τη στιγμή. Έπαιζα στην αυλή του σχολείου με ..... συμμαθητές μου, όταν ..... δε ..... πρόσεξε και έπεσε πάνω μου.

Όμως, τώρα πια, κι εγώ ο ..... μπορώ να πω ότι σχεδόν χαίρομαι με την κατάστασή ..... Βρίσκομαι ..... πρωί στο σπίτι, δεν κάνω ....., βλέπω ..... θέλω στην τηλεόραση και ..... δε με ενοχλεί.

Βέβαια, ... έχει λείψει το παιχνίδι με τους φίλους ....., αλλά ..... παρηγορεί η σκέψη ότι σύντομα θα είμαι κοντά .....

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

6. **Στο κείμενο που ακολουθεί επαναλαμβάνεται πολλές φορές το αναφορικό *που*. Ξαναγράψτε το κείμενο στη διπλανή στήλη, αντικαθιστώντας το αναφορικό *που* με τους κατάλληλους τύπους της αναφορικής αντωνυμίας *ο οποίος, η οποία, το οποίο* και κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές:**

Και τα παιχνίδια κρύβουν κινδύνους

Τα παιχνίδια **που** παίζουν τα παιδιά αποτελούν πηγή ψυχαγωγίας και εκπαίδευσης.

Ωστόσο, τα παιχνίδια που είναι ακατάλληλα για την ηλικία του παιδιού και χρησιμοποιούνται λανθασμένα ή δεν έχουν επισκευαστεί σωστά μπορεί να προκαλέσουν τραυματισμούς. Άρα, καλό είναι να αποφεύγονται παιχνίδια που είναι αιχμηρά ή που μπορεί ένα παιδί να τα καταπιεί.

Επίσης, ένα παιχνίδι που χρησιμοποιούν πολλά παιδιά μπορεί να αποτελέσει εστία μολύνσεων και να μεταφέρει μικρόβια. Καταλαβαίνουμε λοιπόν ότι είναι απαραίτητη η απολύμανσή τους, που εξουδετερώνει τα μικρόβια.

Ακόμη, ο χώρος όπου κινείται το παιδί πρέπει να είναι ασφαλής και να μην κρύβει παγίδες που μπορούν να αποβούν επικίνδυνες, όπως σύρματα και πηγάδια.

Τελικά, καλό είναι να ενθαρρύνονται τα ίδια τα παιδιά να φροντίζουν τα αγαπημένα τους αντικείμενα.

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

Τα παιχνίδια **με τα οποία** παίζουν τα παιδιά αποτελούν πηγή ψυχαγωγίας και εκπαίδευσης.

7. Χρησιμοποιήστε τις λέξεις της στήλης Α ως υποκείμενα και τις λέξεις της στήλης Γ ως κατηγορούμενα για να σχηματίσετε προτάσεις με τα ρήματα της στήλης Β. Οι λέξεις πρέπει να μπουν στον κατάλληλο τύπο (πτώση, αριθμό και πρόσωπο).

Α	Β	Γ
η απροσεξία	θεωρούμαι	ολισθηρός
το πεζοδρόμιο	φαίνομαι	αιτία ατυχημάτων
η ζώνη ασφαλείας	είμαι	επικίνδυνος
το επιφανειακό τραύμα	λέγομαι	επιπόλαιος
η υπερβολική ταχύτητα	γίνομαι	υποχρεωτικός

- .....
  .....
- .....
  .....
- .....
  .....
- .....
  .....
- .....
  .....

8. Στο παρακάτω κείμενο συμπληρώστε τα κενά με τους τύπους των ρημάτων στον κατάλληλο χρόνο. Μπορείτε να συμβουλευτείτε τη γραμματική και το λεξικό:

Μερικά παράξενα ατυχήματα ..... (συμβαίνει) πέρσι αρκετά συχνά στη λεωφόρο κοντά στο σπίτι μου. Όταν ο ήλιος ανέτελλε από το απέναντι βουνό και φώτιζε τους οδηγούς κατά πρόσωπο, αν ..... (συμπίπτει) τη στιγμή ακριβώς εκείνη να ανάβει το κόκκινο φανάρι, πολλές φορές το πίσω αυτοκίνητο έπεφτε με φόρα στο μπροστινό ή το μπροστινό δε σταματούσε και διέσχιζε τον δρόμο. Μια φορά μάλιστα ..... (υπάρχω) και τραυματισμός. Ευτυχώς δεν ήταν τίποτα σοβαρό. Από τους γείτονες ..... (καλούμαι) το ασθενοφόρο και ..... (παρέχομαι) οι πρώτες βοήθειες στον τραυματία.

Φέτος όμως ..... (λαμβάνομαι) τα απαραίτητα μέτρα. Από τον δήμαρχο ..... (εγκρίνομαι) όσα χρήματα χρειάζονταν και ..... (ανατίθεμαι) σε ένα συνεργείο να κάνει τις εργασίες. Προειδοποιητικά φανάρια και πινακίδες τοποθετήθηκαν πριν από τη διασταύρωση. Έτσι, οι οδηγοί ..... (απαλλάσσομαι) από τον κίνδυνο και μπορούν πλέον να απολαμβάνουν την ανατολή!

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

9. Οι λέξεις κόλλησαν! Μπορείτε να τις ξεκολλήσετε, προσθέτοντας και τα απαραίτητα σημεία στίξης;

Τοαγαπημένομαςπαιχνίδιστισδιακοπέσήταντοπηγαινέλαμεταποδήλαταστολοφάκιτης
Περαχώρασβάζαμεόλημαστηδύναμησταπεντάλγιαναανεβούμετημεγάληανηφόρακαι
φτάναμεμετάαπόώραξεθεωμένοιστηνκορυφήήμαστανπολλοίμαζίακόμακαιδεκατρίαή
δεκατέσσεραποδήλατατοναπίσωαπότοάλλοεπικεφαλήσήτανοΛούηςπάνταπρώτοσστις
σκανταλιέσανκαιφαινότανπολύκαθωσπρέπειότανεπιτέλουςφτάναμεστηνκορυφή
καθόμαστανκαταγήςκοιτάζαμεαπόψηλάτηθέακιελέγχαμεανταλάστιχαήτανεντάξειμετά
ετοιμαζόμαστανγιατημεγάληκατρακύλαπαίρναμεφόρακαιμόλιςδινόταντοσύνθημα
φεύγαμεβολίδαάλλοστερμάτιζεκατευθείανσεμιαμάντραάλλοσαπέφευγεπαράτρίχαένα
πεύκοκιάλλοσχωνότανμετοποδήλατοστονκάδομετασκουπίδιαπουτουφώναζανκαλώς
όρισεςμολονότιγεμίζαμεσημάδιακαιγρατζουνιέσεντέλειτογλεντάγαμεμετηνψυχήμας

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10. **Ένας συμμαθητής σας έχει αναλάβει να φτιάξει ένα ενημερωτικό φυλλάδιο για τον θεσμό του Σχολικού Τροχονόμου. Δυσκολεύεται όμως να βρει τις κατάλληλες λέξεις. Βοηθήστε τον συμπληρώνοντας τα κενά με την κατάλληλη συνώνυμη ή αντώνυμη (αντίθετη) λέξη για κάθε λέξη που βρίσκεται μέσα στην παρένθεση.**

Χτυποκάρδια στα θρανία και όχι στη διάβαση πεζών!

Ο Εθελοντής Σχολικός Τροχονόμος είναι ένας θεσμός ..... (παλιός) για την Ελλάδα, δοκιμασμένος όμως με ..... (αρνητικά) και σπουδαία αποτελέσματα στις ..... (λιγότερες) ..... (κράτη) του εξωτερικού. ..... (Σκοπό) έχει να ..... (απαγορεύσει) στα παιδιά να πηγαίνουν με ασφάλεια στο σχολείο. Να τους εξασφαλίσει δηλαδή το ..... (υποχρέωση) στη ζωή. Οι ενδιαφερόμενοι εκπαιδεύονται από ..... (άπειρους) αξιωματικούς της Τροχαίας στην εφαρμογή του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας. Μετά την ολοκλήρωση της ..... (μόρφωσής) τους αναλαμβάνουν υπηρεσία: φορώντας ένα ειδικό κίτρινο γιλέκο και κρατώντας την ..... (ταμπέλα) με το STOP, φροντίζουν για την ασφαλή διέλευση των παιδιών από τις διαβάσεις πεζών ή σε κάποια ..... (ακίνδυνα) σημεία, ... (μακριά) σε σχολεία, πριν την ..... (παύση) και μετά το ..... (αρχή) των μαθημάτων.

φυλλάδιο Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών

Ενότητα 11

Συγγενικές σχέσεις

1. Ξεφυλλίζοντας το οικογενειακό άλμπουμ είδατε μια παλιά φωτογραφία κάποιου από τους συγγενείς σας και σας εντυπωσίασε. Γράψτε ένα κείμενο γι' αυτόν, ακολουθώντας τις οδηγίες στα συννεφάκια. Μην ξεχάσετε να κολλήσετε τη φωτογραφία του στο πλαίσιο.

Ένας γνωστός… άγνωστος!

1η παράγραφος: εισαγωγή
-πού και πώς είδα τη φωτογραφία
-πρώτη εντύπωση, γενικός χαρακτηρισμός του προσώπου (φύλο, ηλικία, με τι φαίνεται να ασχολείται)

2η παράγραφος: εξωτερική εμφάνιση
-γενική εντύπωση
-πρόσωπο, έκφραση
-σώμα, ενδυμασία
-άλλα χαρακτηριστικά

3η παράγραφος: εντυπώσεις και σκέψεις
-συναισθήματα και σκέψεις που σας προκαλεί η εικόνα του προσώπου
-τι φαντάζεστε για τη ζωή του
-τι υποθέτετε για τον χαρακτήρα του
-τι άλλο θα θέλατε να μάθετε γι' αυτόν

4η παράγραφος: επίλογος
-γενική κρίση για το πρόσωπο που περιγράψατε
-ποιος είναι
(αποκαλύψτε στο τέλος την ταυτότητά του)

2. **Αποφασίζετε να φτιάξετε μια γωνιά στην αίθουσα με τα πορτρέτα όλων των μαθητών της τάξης. Για να γίνει αυτό, χρειάζεται ο καθένας από εσάς να παρουσιάσει τον εαυτό του σε ένα σύντομο γραπτό κείμενο και να διαλέξει μία χαρακτηριστική ή αστεία φωτογραφία του. Συμπληρώστε τις απαραίτητες πληροφορίες στο κείμενο που ακολουθεί, για να δημιουργήσετε το «βιογραφικό» σας.**

Παρουσιάζοντας τον εαυτό μου

φωτογραφία

Ονομάζομαι ..... και

γεννήθηκα στις ..... στο/στη

.....

Κατοικώ .....

και είμαι μαθητής .....

Οι φίλοι μου λένε για μένα ότι .....

.....

Πάντως, εγώ πιστεύω πως .....

.....

.....

Μεγαλώνοντας, θα επιθυμούσα να .....

.....

.....

3. Στο παρακάτω κείμενο έχουν σβηστεί μερικοί σύνδεσμοι και χρειάζεται εσείς να διαλέξετε ποιος ταιριάζει κάθε φορά:

Ήταν μηχανικός ο μπαμπάς μου ..... (να, πως, και) δούλευε στην πολεοδομία, ... (αλλά, που, ότι) το όνειρό του ήταν να φτιάξει κάποτε καραβάκια που να τα χειρίζεται από μακριά ..... (και, ούτε, πως) να πλέουν μόνα τους μέσα στο νερό. Μόνο που τόσα χρόνια, όσα θυμάμαι, όλο και κάτι πήγαινε στραβά και τα καραβάκια του, ... (να, ενώ, και) ήταν πολύ όμορφα στην κατασκευή, μόλις τα έβαζε στο νερό, προχωρούσαν μια δυο σπιθαμές ..... (που, για να, και) μετά σταματούσαν. Όσο ήταν μαζί μας στο σπίτι, είχε φτιάξει στο πίσω μέρος του κήπου μια ρηχή στέρνα, που τη γέμιζε νερό και τα δοκίμαζε εκεί μέσα. Θυμάμαι ..... (πως, μα, να) μαζευόταν η γειτονιά από γύρω κι έκαναν χάζι, μικροί μεγάλοι. Η πιτσιρικάδα χαλούσε τον κόσμο απ' τις φωνές. Έτσι, ο μπαμπάς για άλλους ήταν ένας λοξός ..... (αν και, αφού, αλλά) ξόδευε τα λεφτά του για χαζομάρες, για άλλους ήταν ο μέγας εφευρέτης και για άλλους ήταν μια ωραία ευκαιρία για να περάσουν ένα ευχάριστο απόγευμα στην αυλή μας. Μόνο γλυκά που δεν κερνούσαμε!

Τούλα Τίγκα,
Η εποχή των υακίνθων, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2003
(διασκευή)

4. Μερικές φορές, όταν είσαι μικρός, αισθάνεσαι ότι δε σε καταλαβαίνουν! Αυτό θα φανεί αν σχηματίσετε φράσεις από τις παρακάτω λέξεις και τις συνδέσετε μεταξύ τους με τους κατάλληλους αντιθετικούς συνδέσμους για να φτιάξετε μια παράγραφο:

	γονείς	παιδιά
τηλεόραση	διασκέδαση	κακή συνήθεια
ασχολίες	όποιες θέλουν	δε διαλέγουμε μόνα μας
διάβασμα	ξεκούραση	υποχρέωση
ύπνος	όποτε θέλουν	νωρίς

Παράδειγμα: Οι μεγάλοι μερικές φορές δε μας καταλαβαίνουν. Μπορεί να βλέπουν τον κόσμο αλλιώς για τους ίδιους και αλλιώς για εμάς. Για παράδειγμα, για τους γονείς μας η τηλεόραση θεωρείται διασκέδαση, ενώ εμείς δεν πρέπει να παρακολουθούμε πολλές ώρες γιατί είναι μια κακή συνήθεια.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. **Σχηματίστε φράσεις συνδυάζοντας τις λέξεις στα δύο συννεφάκια. Χρησιμοποιήστε όσο περισσότερες από αυτές μπορείτε σε μια δική σας ιστορία.**

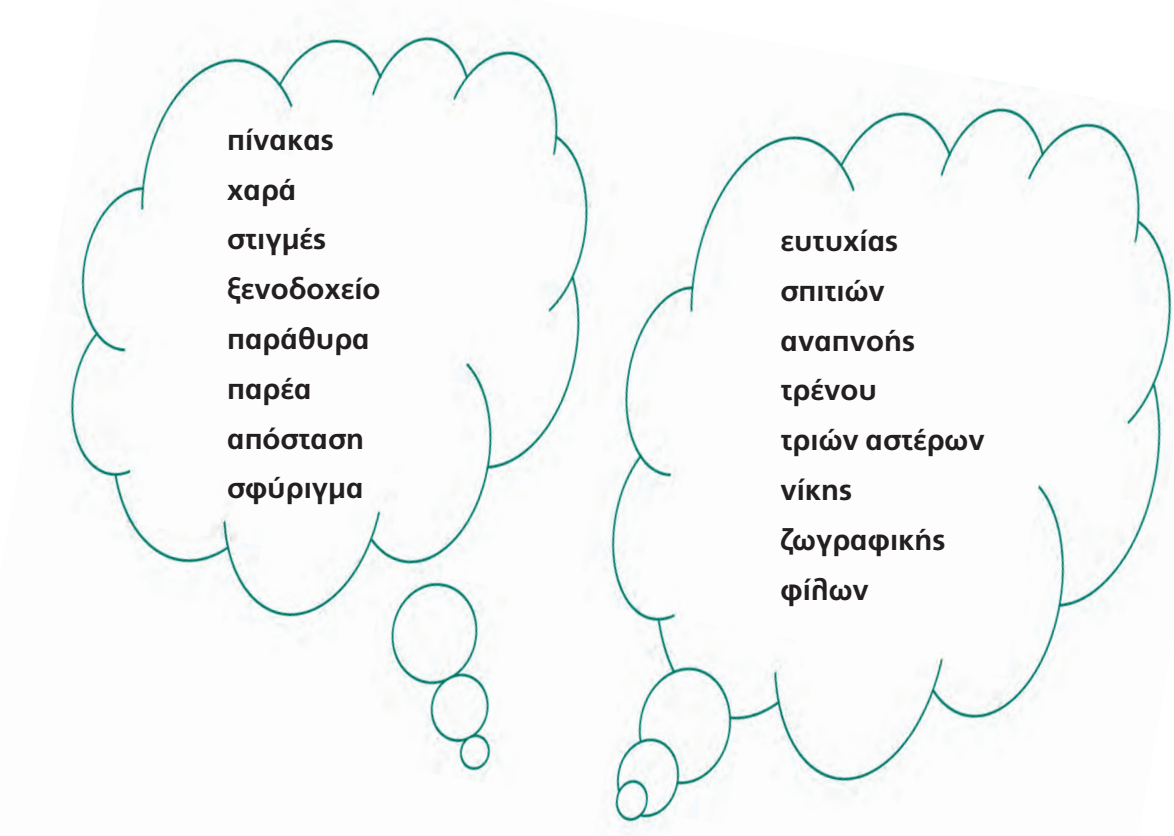

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Γράφετε τις εντυπώσεις σας από μια οικογενειακή εκδρομή, όμως στο τέλος βλέπετε ότι έχετε ξεπεράσει το όριο των λέξεων. Μπορείτε να τις μειώσετε αντικαθιστώντας κάποιες φράσεις με γενικές; Υπογραμμίστε όσες φράσεις αλλάζετε και σημειώστε στο πλάι τις γενικές.

Μια οικογενειακή εκδρομή

Την περασμένη εβδομάδα επισκεφτήκαμε το Μουσείο που βρίσκεται στους Δελφούς, σε μια μαγευτική τοποθεσία.

Οι Δελφοί ήταν το κέντρο για ολόκληρο τον αρχαίο κόσμο και έγιναν γνωστοί από τους χρησμούς που έδινε η Πυθία στο Μαντείο.

Ο πατέρας μου πρότεινε να αρχίσουμε την επίσκεψή μας από το άγαλμα που αναπαριστά τον Ηνίοχο και είναι το πιο εντυπωσιακό έκθεμα μέσα στο Μουσείο. Στη συνέχεια είδαμε τον ναό που ήταν αφιερωμένος στον Απόλλωνα. Όμως και στον υπόλοιπο αρχαιολογικό χώρο υπάρχουν πολλά να δει κανείς: την πανέμορφη Θόλο, ένα κυκλικό οικοδόμημα που χτίστηκε τον 4ο αιώνα π.Χ., το θέατρο που είχε χωρητικότητα 5.000 θεατές και την αίθουσα όπου συνεδρίαζαν οι ιερείς.

Η μητέρα μου δε σταματούσε να απαντάει στις ερωτήσεις που έκανε η αδερφή μου για όσα βλέπαμε. Εγώ όμως βιαζόμουν να φτάσουμε στο ψηλότερο σημείο, όπου βρισκόταν το στάδιο. Στάθηκα στο ένα άκρο και κοίταξα εντυπωσιασμένος. Μου ήρθαν στα μάτια δάκρυα από τη συγκίνηση, όταν φαντάστηκα την τελετή με την οποία ξεκινούσαν τα Πύθια. Σκεφτόμουν ακόμα πόσο κρίμα είναι που δύο στους τρεις Έλληνες δεν έχουν επισκεφτεί τους σημαντικότερους αρχαιολογικούς χώρους που βρίσκονται στην πατρίδα μας.

Το μεσημέρι πήραμε με δυσκολία την απόφαση να γυρίσουμε πίσω. Στον δρόμο συζητούσαμε για όσα είδαμε. Οι εντυπώσεις που είχε ο καθένας ήταν διαφορετικές, όλοι όμως είχαμε μείνει καταγοητευμένοι.

Την περασμένη εβδομάδα επισκεφτήκαμε το Μουσείο **των Δελφών** σε μια μαγευτική τοποθεσία.

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

7. Βρείτε τα έμμεσα αντικείμενα στο παρακάτω κείμενο και αντικαταστήστε όσα μπορείτε με φράσεις που αρχίζουν με πρόθεση, όπως στο παράδειγμα:

Μη **μου** υψώνεις τη φωνή! ⇨ Μην υψώνεις τη φωνή **σε μένα**!

«Θέλω να μου αποδείξεις ότι νοιάζεσαι για μένα» είπε ο Ζήσης στον φίλο του με ζεστή φωνή. «Αυτή τη στιγμή σε χρειάζομαι. Γι' αυτό σού ζητάω βοήθεια. Μη μου την αρνηθείς».

Ο Νίκος τού άρπαξε το χέρι και του το έσφιξε: «Να είσαι σίγουρος ότι θα σου προσφέρω ό,τι μπορώ. Μπορείς να μου εμπιστευτείς το πρόβλημά σου».

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. Να χρησιμοποιήσετε τις φράσεις σε μια δική σας ιστορία με τίτλο «Κουβέντες γύρω από το οικογενειακό τραπέζι».

παρόντες	συγγενείς
οξεία	διαφωνία
ενδιαφέροντα	θέματα
ευχάριστη	ατμόσφαιρα
παιδικές	σκανταλιές

Κουβέντες γύρω από το οικογενειακό τραπέζι

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. Συμπληρώστε τους συνδέσμους που λείπουν από τις παρακάτω προτάσεις:

- Προσπάθησαν ……..…… κρύψουν την αλήθεια από τους γονείς τους, ……...…… εκείνοι το κατάλαβαν.
- Ο αδερφός του τον κατηγόρησε …… είναι εγωιστής …… ασχολείται μόνο με τον εαυτό του …… δε νοιάζεται για κανέναν άλλο.
- …… είναι μικρός ακόμα, μοιάζει σε όλα με τον πατέρα του.
- Δυστυχώς, απουσίαζε από τη γιορτή της αδερφής του …… έδινε εξετάσεις και είχε πολύ διάβασμα.

10. Στο παρακάτω κείμενο βρείτε τα είδη της σύνδεσης των προτάσεων:

Η ετήσια οικογενειακή συνάντηση γινόταν στον κήπο. Οι μεγάλοι έπιναν, τσιμπολογούσαν και κουβέντιαζαν γύρω από ένα τραπέζι στην πλακόστρωτη αυλή, ενώ οι δύο μικρότεροι αδελφοί κατέβαλλαν υπεράνθρωπες προσπάθειες –συχνά ωστόσο ανεπιτυχείς– να είναι ευγενικοί στον εορτάζοντα. Το ξαδέρφια μου κι εγώ παίζαμε στο περιβόλι.

Μια χρονιά, έχοντας πάρει την απόφαση να λύσω επιτέλους τις απορίες μου σχετικά με το μυστήριο του θείου Πέτρου, ζήτησα να πάω στο «μέρος», με την ελπίδα ότι θα μου δοθεί η ευκαιρία να εξερευνήσω το εσωτερικό του σπιτιού... Τα μόνα έπιπλα που εμφανώς χρησιμοποιούνταν ήταν μια βαθιά πολυκαιρισμένη πολυθρόνα πλάι στο τζάκι και το χαμηλό τραπεζάκι που υπήρχε δίπλα της. Πάνω στο τραπεζάκι βρισκόταν μια σκακιέρα με τα πιόνια τοποθετημένα σε θέσεις παρτίδας. Δίπλα, στο πάτωμα, ήταν μια μεγάλη στοίβα με σκακιστικά περιοδικά και βιβλία: εδώ προφανώς περνούσε τα βράδια του ο θείος Πέτρος.

Απόστολος Δοξιάδης, *Ο θείος Πέτρος και η εικασία του Γκόλντμπαχ*,
εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 1992 (διασκευή)

11. **Στο παρακάτω κρυπτόλεξο κρύβονται λέξεις σχετικές με τις συγγενικές σχέσεις. Πόσες μπορείτε να βρείτε; Όποιος τελειώσει πρώτος κερδίζει!**

Κ	Ο	Υ	Μ	Π	Α	Ρ	Ο	Σ	Α	Δ	Α	Σ	Μ
Ζ	Χ	Ψ	Ω	Α	Ν	Μ	Κ	Ξ	Λ	Ν	Υ	Φ	Η
Ξ	Ε	Ρ	Ρ	Τ	Τ	Υ	Θ	Ι	Ο	Π	Λ	Ξ	Τ
Α	Α	Σ	Δ	Ρ	Φ	Γ	Η	Ξ	Κ	Α	Τ	Υ	Ρ
Δ	Ζ	Χ	Γ	Ι	Α	Γ	Ι	Α	Κ	Δ	Ζ	Κ	Ο
Ε	Ε	Ρ	Ρ	Κ	Τ	Γ	Β	Β	Ε	Ε	Ζ	Ο	Τ
Ρ	Ω	Β	Β	Ο	Σ	Δ	Δ	Π	Ρ	Λ	Ψ	Υ	Η
Φ	Ρ	Δ	Ε	Σ	Μ	Ο	Ι	Ρ	Τ	Φ	Σ	Ν	Τ
Ι	Τ	Υ	Η	Γ	Κ	Ξ	Κ	Ο	Υ	Ι	Υ	Ι	Α
Α	Κ	Ξ	Η	Γ	Φ	Δ	Σ	Γ	Υ	Κ	Ζ	Α	Ξ
Θ	Ξ	Μ	Ν	Β	Ω	Ψ	Χ	Ο	Τ	Ο	Υ	Δ	Μ
Θ	Ε	Ι	Α	Α	Α	Σ	Σ	Ν	Ρ	Σ	Γ	Ο	Ν
Ο	Ι	Ι	Ο	Θ	Υ	Τ	Τ	Ο	Ε	Ψ	Ο	Σ	Ν
Κ	Η	Φ	Δ	Ψ	Ρ	Γ	Ν	Σ	Δ	Ω	Σ	Ο	Ι
Ο	Ι	Κ	Ο	Γ	Ε	Ν	Ε	Ι	Α	Ω	Β	Ν	Ν

Ενότητα 13

Τρόποι ζωής και επαγγέλματα

1. Ο Ντόναλντ έγινε διακοσμητής!

α. Μπορείτε να αφηγηθείτε την ιστορία σε έναν φίλο σας ή μια φίλη σας σε πλάγιο λόγο; Θυμηθείτε ότι, ανάλογα με την περίπτωση, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε στη θέση του ρήματος «λέω» τα ρήματα *ζητάω, ανακοινώνω, απαντάω, ρωτάω* και άλλα.

Ο Ντόναλντ ανακοίνωσε στα ανίψια του .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

β. Ο σκιτσογράφος κουράστηκε και δε συμπλήρωσε τα λόγια των ηρώων στα συννεφάκια. Μπορείτε να τον βοηθήσετε, χρησιμοποιώντας τη φαντασία σας και τις σημειώσεις κάτω από τα σκίτσα;

Ο Ντόναλντ στάθηκε έξω από ένα μαγαζί και παρατήρησε ότι η βιτρίνα δεν ήταν διακοσμημένη. Στη συνέχεια, μπήκε στο μαγαζί, αλλά ο καταστηματάρχης τον πέρασε για πελάτη και προσπάθησε να του πουλήσει μια μπανιέρα.

Ο Ντόναλντ τού εξήγησε τι ήθελε κι ο καταστηματάρχης τού ζήτησε να τον ακολουθήσει.

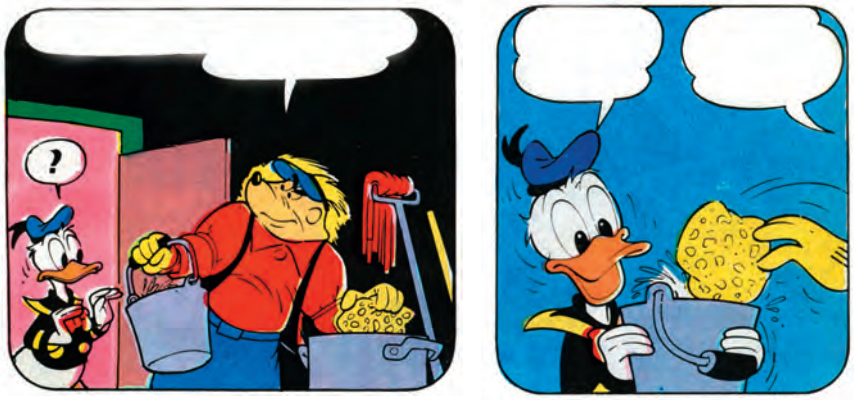

Με απότομο τρόπο τον έστειλε να καθαρίσει τη βιτρίνα, παρά τις διαμαρτυρίες του Ντόναλντ.

Ο Ντόναλντ συνέχισε να διαμαρτύρεται και του εξήγησε ότι ήταν διακοσμητής και όχι καθαριστής τζαμιών. Ο καταστηματάρχης όμως δε δεχόταν κουβέντα και του είπε να πιάσει αμέσως δουλειά.

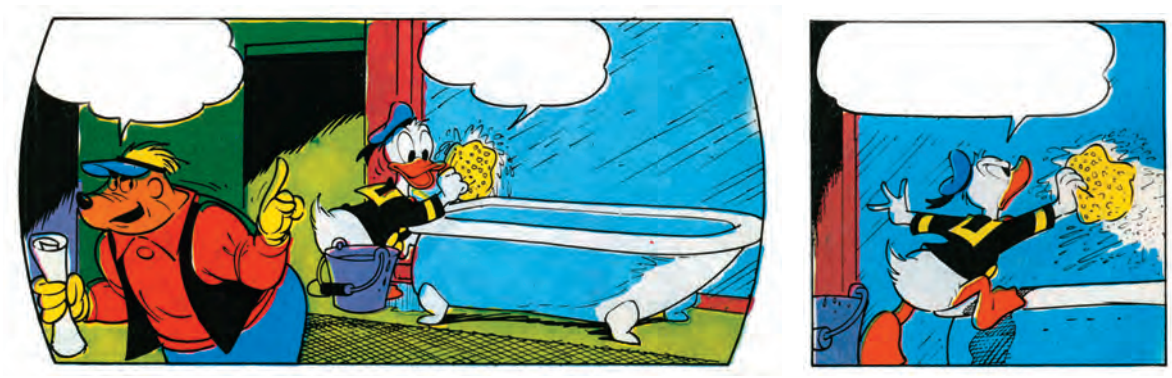

Ο καταστηματάρχης τον πίεσε να τελειώσει γρήγορα γιατί τον περίμενε κι άλλη δουλειά, κι ο Ντόναλντ γκρίνιαζε και μονολογούσε.

Οι περαστικοί σχολίαζαν έκπληκτοι.

περιοδικό *Μίκυ*, τεύχος 264, Αύγ. 1989

2. Συνδυάστε το πρόσωπο που μιλάει με τη φράση που ταιριάζει στο επάγγελμά του.

η τροχονόμος	*«Θα θέλατε να παραγγείλετε;»*
ο διαιτητής	*«Καλό θα ήταν να προσέξετε τη διατροφή σας».*
ο δάσκαλος	*«Αν ξαναπαίξεις σκληρά, θα σε αποβάλω».*
ο σερβιτόρος	*«Μην ξεχνάτε να φοράτε ζώνη ασφαλείας».*
η γιατρός	*«Αύριο θα επισκεφτούμε το Αρχαιολογικό Μουσείο».*

Διαλέξτε τώρα το κατάλληλο ρήμα από τα παρακάτω για να αποδώσετε τα λόγια κάθε προσώπου σε πλάγιο λόγο, κάνοντας όσες αλλαγές είναι αναγκαίες: ***απείλησε, διευκρίνισε, συμβούλεψε, ανακοίνωσε, διέταξε, ρώτησε, υπενθύμισε, απαίτησε, παρακάλεσε, αναρωτήθηκε***

- .....

.....

- .....

.....

- .....

.....

- .....

.....

- .....

.....

3. Από τις παρακάτω προτάσεις άλλες στέκονται μόνες τους στον λόγο (ανεξάρτητες) και άλλες δεν μπορούν να σταθούν μόνες τους αλλά συμπληρώνουν το νόημα μιας άλλης πρότασης (εξαρτημένες):

α. Μπορείτε να τις ξεχωρίσετε;

- η επιλογή επαγγέλματος είναι πολύ σημαντική απόφαση
- όποιος κάνει το επάγγελμα
- για να αποκτήσει πείρα
- δίνονται αυξήσεις στους μισθούς των δημοσίων υπαλλήλων
- όταν είναι συνεπής στη δουλειά του
- ώστε να μάθει τα μυστικά της δουλειάς
- επειδή εκτός από τα λεφτά κερδίζει και ικανοποίηση
- ποιος δεν ονειρεύεται μια ευχάριστη δουλειά;
- να καλλιεργήσει το ταλέντο του

β. Χρησιμοποιήστε τώρα μόνο τις εξαρτημένες από τις παραπάνω προτάσεις σε μια δική σας παράγραφο με θέμα την επιλογή επαγγέλματος.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. **Ένας συμμαθητής σας έγραψε το παρακάτω κείμενο, που μιλάει για το επάγγελμα της μητέρας του. Η δασκάλα παρατήρησε ότι στο κείμενο κάποιες ιδέες χρειάζονται περισσότερη ανάπτυξη. Βοηθήστε τον να συμπληρώσει τα σημεία αυτά με τις κατάλληλες εξαρτημένες προτάσεις:**

Η μητέρα μου είναι φαρμακοποιός και κουράζεται πολύ	*(γιατί;)*
Καθημερινά έρχονται πολλοί άνθρωποι στο φαρμακείο της	*(για ποιο σκοπό;)*
Επομένως, πρέπει να είναι πολύ προσεκτική	*(πότε;)*
Η υγεία του ασθενούς μπορεί να κινδυνεύσει	*(σε ποια περίπτωση;)*
Είναι όμως τόσο καλή στη δουλειά της	*(με αποτέλεσμα;)*

5. Μια τηλεφωνήτρια του ΟΤΕ σάς έδωσε συνέντευξη για τα παράξενα του επαγγέλματός της. Χρειάζεται να κάνετε τις απαραίτητες διορθώσεις στο παρακάτω απόσπασμα για να δημοσιευτεί στη σχολική εφημερίδα. Προσέξτε ιδιαίτερα τις λέξεις που επαναλαμβάνονται διαρκώς και τα ονόματα που μπορούν να αντικατασταθούν με αντωνυμίες. Όπου χρειάζεται, αλλάξτε και τη σύνδεση των προτάσεων:

Η δουλειά η δική μου είναι γεμάτη εκπλήξεις. Στη δουλειά τη δική μου ακούω τα πιο παράξενα πράγματα.

Για να καταλάβετε, μια μέρα με πήρε τηλέφωνο ένας κύριος. Ο κύριος ακουγόταν πολύ εκνευρισμένος. Ζήτησε από εμένα να δώσω σε εκείνον το τηλέφωνο του γείτονα. Ο γείτονας έκανε φασαρία και ενοχλούσε διαρκώς. Όταν εγώ ρώτησα τον κύριο πού μένει, ο κύριος μου απάντησε ότι έμενε πάνω από το σπίτι το δικό του! Μετά τον ρώτησα πώς λεγόταν και μου έδινε το όνομα το δικό του. Δεν μπορούσαμε να συνεννοηθούμε με τίποτα!

Άλλοτε παίρνουν και ζητάνε τις πιο τρελές πληροφορίες. Παίρνουν και ζητάνε την πρόβλεψη του καιρού, ζητάνε τα δρομολόγια των πλοίων και τη γνώμη των κριτικών για μια καινούρια ταινία, και ακόμη και τον λογαριασμό του νερού πού μπορούν να τον πληρώσουν ζητάνε!

Οι καταστάσεις αυτές ακούγονται εκνευριστικές. Αυτές είναι η χαρά της δουλειάς για μένα.

Η δουλειά μου είναι γεμάτη εκπλήξεις, γιατί ακούω τα πιο παράξενα πράγματα.

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

6. **Συμπληρώστε τους τύπους που λείπουν.**

Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
ο ..... γιατρός του ..... τον μέλλοντα γιατρό	οι μέλλοντες γιατροί των ..... γιατρών τους .....
η ενδιαφέρουσα απασχόληση της ..... την	οι ..... απασχολήσεις των ..... τις .....
το ..... ποσοστό ανεργίας του ..... το	τα υπάρχοντα ποσοστά ανεργίας των ..... τα .....

7. **Συμπληρώστε τα κενά με τους σωστούς τύπους των επιθέτων που βρίσκονται μέσα στην παρένθεση.**

- *Πολλά παραδοσιακά επαγγέλματα έχουν εξαφανιστεί τα τελευταία χρόνια εξαιτίας της ..... (ταχύς) εξέλιξης της τεχνολογίας.*
- *Ο πρωθυπουργός υποσχέθηκε να πάρει τα κατάλληλα μέτρα για την αντιμετώπιση του ..... (οξύς) προβλήματος της ανεργίας των νέων.*
- *Τα επαγγέλματα του οικοδόμου και του ανθρακωρύχου ανήκουν στα ..... (βαρύς) και ανθυγιεινά επαγγέλματα.*
- *Ο αρχιτέκτονας ολοκλήρωσε το σχέδιό του με τη χάραξη μιας σειράς ..... (ευθύς) γραμμών.*

8. **Βρείτε την κυριολεκτική σημασία των μεταφορικών εκφράσεων. Στη συνέχεια χρησιμοποιήστε όποιες θέλετε για να γράψετε μια δική σας μικρή αστεία ιστορία.**

Μεταφορά	Κυριολεξία
• δουλεύω σαν σκυλί	.....
• με δουλεύεις	.....
• δούλος σας	.....
• η πολλή δουλειά τρώει τον αφέντη	.....
• στρώνω κάποιον στη δουλειά	.....
• τι δουλειά έχεις εδώ;	.....
• δε σηκώνω κεφάλι	.....
• δουλειά του ποδαριού	.....
• κάνω μισές δουλειές	.....
• σε δουλειά να βρίσκομαι	.....
• δουλειές με φούντες	.....
• να κοιτάς τη δουλειά σου!	.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. Ποια έκφραση θα χρησιμοποιούσατε μιλώντας σε έναν φίλο σας και ποια σε κάποιον μεγαλύτερο που δε γνωρίζετε καλά;

- δουλεύω σαν σκλάβος
- εργάζομαι εντατικά

Γράψτε έναν σύντομο διάλογο όπου να χρησιμοποιείτε τη μία έκφραση και έναν σύντομο διάλογο όπου να χρησιμοποιείτε την άλλη:

- .....

  .....

  .....

- .....

  .....

  .....

10. Συμπληρώστε τα κενά με λέξεις που ανήκουν στην ίδια οικογένεια με τη λέξη *έργο* (απλές ή σύνθετες).

- *Παρέλυσε η χώρα σήμερα από τη μεγάλη ..... . Οι ..... ζητούν αυξήσεις στους μισθούς και τις συντάξεις. Πιο συγκεκριμένα, η βιομηχανία δε λειτούργησε, αφού όλα τα ..... ήταν κλειστά. Επίσης, κανένας ..... δεν πήγε στις οικοδομές και οι ..... στις δημόσιες υπηρεσίες δεν πήγαν στον τόπο ..... τους.*

- *Η κυβέρνηση ανακοίνωσε αργά το βράδυ ότι πρώτος στόχος της είναι η καταπολέμηση της ..... που αποτελεί το σημαντικότερο πρόβλημα, αφού πολλοί νέοι άνθρωποι δεν μπορούν να βρουν δουλειά.*

11. Το παρακάτω κείμενο δεν έχει καθόλου σημεία στίξης. Συμπληρώστε τα, ώστε να φανεί καλύτερα το νόημά του:

Βρήκα τη μητέρα μου και της μίλησα ο πατέρας μου της είπα καλά θα κάνει να μου δώσει την άδεια και την ευχή του για να ακολουθήσω το επάγγελμα που προτιμώ είμαι τώρα δεκαοκτώ χρονών παλικάρι και λέει πως είναι καιρός να μάθω μια τέχνη ας πούμε να γίνω μαθητευόμενος σε κάποιον τεχνίτη ή γραμματέας σε κάποιον δικηγόρο είμαι βέβαιος μητέρα πως αν γινόταν ένα τέτοιο πράγμα ποτέ δε θα ήμουν ευχαριστημένος σίγουρα θα έφευγα από τον προϊστάμενό μου πριν να λήξει ο χρόνος της εκπαίδευσης εγώ μητέρα θέλω να ταξιδέψω στη θάλασσα αν θέλεις μίλησε στον πατέρα να τον πείσεις να κάνω ένα μόνο ταξίδι στο εξωτερικό αν δε μου αρέσει θα γυρίσω πάλι στο σπίτι και δε θα ξαναφύγω πια

Ντάνιελ Ντε Φόε, *Ροβινσών Κρούσος*, εκδ. Ατλαντίς, Αθήνα, 1957 (διασκευή)

12. Με ποιο επάγγελμα ταιριάζει η κάθε φράση;

- Στην αναβροχιά καλό και το χαλάζι. .....
- Ούτε λέπι σήμερα. .....
- Ράβε ξήλωνε, δουλειά να μη σου λείπει. .....
- Όποιος δε θέλει να ζυμώσει, δέκα μέρες κοσκινίζει. .....
- Τα ’βαψα μαύρα. .....
- Μου άλλαξαν τα φώτα. .....
- Τον έφαγε το σαράκι. .....

Ενότητα 15

Κινηματογράφος - θέατρο

1. **Ένας σεναριογράφος… στέρεψε από ιδέες και ζητάει τη βοήθειά σας! Έχει βρει ποιοι ήρωες θα πρωταγωνιστήσουν στη φανταστική περιπέτεια που θέλει να γράψει και χρειάζεται τη δική σας έμπνευση για να ξεκινήσει την ιστορία.**

Οι ήρωες που έχει διαλέξει είναι:

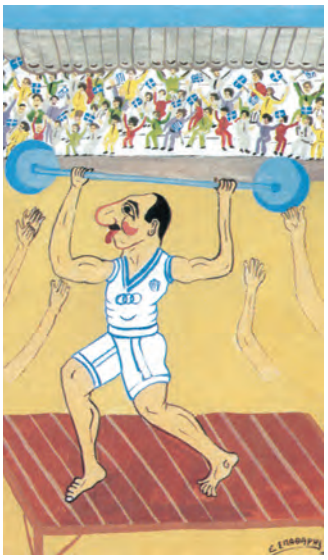

Καραγκιόζης

Κοκκινοσκουφίτσα

Μέγας Αλέξανδρος

Γράψτε τώρα την ιστορία και την περιπέτεια αυτής της παράξενης συντροφιάς, αφού παρουσιάσετε τον καθέναν από τους ήρωες.

Αυτά τα τόσο διαφορετικά πρόσωπα συναντήθηκαν .....

.....

Ο Καραγκιόζης ήταν .....

.....

Η Κοκκινοσκουφίτσα .....

.....

Ο Μέγας Αλέξανδρος .....

.....

Ποτέ άλλοτε δεν είχαν βρεθεί σε τόσο περίεργη κατάσταση .....

.....

.....

.....

.....

.....

Άρχισαν λοιπόν να σκέφτονται διάφορες λύσεις, ενώ τους συνέβαιναν όλο και πιο απίστευτα πράγματα. .....

.....

.....

.....

.....

.....

Τελικά, ...

.....

.....

.....

.....

.....

2. Διαβάστε την παρουσίαση της ταινίας που ακολουθεί και υπογραμμίστε όσες λέξεις ή φράσεις αποτελούν σχόλιο, δηλαδή όσες δείχνουν την προσωπική άποψη του κριτικού:

Το τσίρκο

ΗΠΑ, 1928, διάρκεια 72 λεπτά, ασπρόμαυρο
Σκηνοθεσία: Τσάρλι Τσάπλιν
Παίζουν: Τσάρλι Τσάπλιν, Άλαν Γκαρσία, Μίρνα Κέννεντι

Μια ταινία περισσότερο δραματική παρά κωμική, χάρη στην εξαιρετική επίδειξη του Τσάρλι Τσάπλιν, που ξέρει να κάνει τον κόσμο να γελάει μέσα από τις πιο συγκινητικές καταστάσεις.

Ο ήρωας, ο Σαρλό, ο γνωστός αλητάκος, βρίσκει καταφύγιο σε ένα τσίρκο, διότι τον καταδιώκει η αστυνομία, επειδή νομίζει ότι είναι κλέφτης. Την ώρα του προγράμματος, ο Σαρλό κατρακυλάει στην πίστα. Η εμφάνισή του κάνει το κοινό να γελάει και ο διευθυντής του τσίρκου τον προσλαμβάνει αμέσως ως κλόουν. Ο Σαρλό ερωτεύεται την ιπποκόμο και ο αντίζηλός του προσπαθεί να τον διώξει. Ακολουθεί μια σειρά από απίστευτες περιπέτειες και μερικές καταπληκτικές σκηνές, όπως η πασίγνωστη σκηνή με τον Σαρλό πάνω στο σκοινί του ακροβάτη να δέχεται την επίθεση μαϊμούδων.

Μια ταινία-διαμάντι, γεμάτη χιούμορ, αυθορμητισμό και δράση.

Κυριακάτικα απογεύματα στο Σινέ Φιλίπ, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς (διασκευή)

3. Διαβάστε το παρακάτω άρθρο και διαλέξτε τις απαραίτητες πληροφορίες για να γράψετε μια σύντομη ανακοίνωση που θα δημοσιευτεί στη σχολική εφημερίδα ή θα τοποθετηθεί στον πίνακα ανακοινώσεων του σχολείου σας, με σκοπό να ενημερώσετε τους συμμαθητές σας.

Τους έβαλαν στην μπούκα

«Σας έχουμε στην... μπούκα!!!» Δεν πρόκειται για λαϊκή έκφραση, αλλά για τον πρωτότυπο τίτλο ενός προγράμματος ξενάγησης στα μυστικά του θεάτρου. Μέχρι τώρα τα παρασκήνια, οι θεατρικοί μηχανισμοί αλλά και οι συντελεστές που εργάζονται πίσω από τη σκηνή πριν και κατά τη διάρκεια κάθε θεατρικής παράστασης ήταν άγνωστοι στο κοινό. Τώρα παιδιά και μεγάλοι έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν τους χώρους του θεάτρου και να γίνουν θεατές μιας απρόοπτης πρόβας.

Καθημερινά στο Βασιλικό Θέατρο - Σκηνή Μελίνα Μερκούρη, στη Θεσσαλονίκη, μαθητές δημοτικών σχολείων αρχίζουν την ξενάγησή τους μπαίνοντας από την πίσω πλευρά στη σκηνή. Η αυλαία ανοίγει και αντικρίζουν την πλατεία και τα άδεια καθίσματα. Κατόπιν μαθαίνουν για τους χώρους της σκηνής, για τα σκηνικά αλλά και τους αθέατους στο κοινό μηχανισμούς: την κουίντα, που χρησιμεύει για να κρύβει από τους θεατές τη θέα προς τα παρασκήνια, ή την μπούκα, το άνοιγμα σε σχήμα Π που βρίσκεται στην οροφή της σκηνής. Με τρόπο ευχάριστο και ζωντανό, συνεχίζεται η ξενάγηση με τη γνωριμία όλων των συντελεστών μιας παράστασης. «Στο τέλος με μια παράσταση, δείχνουμε πώς λειτουργούν όλα αυτά» εξηγεί μια από τις διοργανώτριες του προγράμματος.

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε σχολεία, κυρίως σε μαθητές των μεγάλων τάξεων του δημοτικού. Πραγματοποιείται με τη βοήθεια των αποφοίτων της Σχολής Θεάτρου, κάθε Κυριακή στις 11 το πρωί. Βρείτε λοιπόν απαντήσεις στα ερωτήματα που σας απασχολούν σχετικά με το θέατρο.

Πληροφορίες: στο τηλ.....

εφημερίδα *Τα Νέα*, 18/5/02 (διασκευή)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

.....

.....

.....

4. Την ερχόμενη εβδομάδα η παρέα σας θα πάει στο θέατρο. Απαντήστε στις απορίες των φίλων σας, για να τους βοηθήσετε να διαλέξουν την κατάλληλη παράσταση από τον κατάλογο που ακολουθεί.

- Πού μπορούμε να παρακολουθήσουμε μουσική παράσταση; .....
- Ποιο έργο είναι σχετικό με αρχαίο μύθο; .....
- Πού μπορούμε να δούμε θέατρο σκιών; .....
- Ποια παράσταση παρουσιάζει παραμύθια; .....
- Σε ποια παράσταση πρωταγωνιστούν μαριονέτες; .....
- Ποιο έργο παίζεται καθημερινά για σχολεία; .....

κατάλογος παιδικών θεάτρων

ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΩΝ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ Γαρυττού 53, 210-6393341.
«Χορεύτρια με ρόδες», της Σάρα Φροέμπερ. Σκην.: Λ. Γιοβανίδης. Με την Α. Μυλωνάκου. Σάββ.: 3 μ.μ., Κυρ.: 1 μ.μ.

ΚΙΒΩΤΟΣ Πειραιώς 115, δίπλα στο Πλανητάριο Παυλόπουλου και την Τεχνόπολη, Γκάζι, 210-3417000.
«Πινόκιο». Σκην.: Κάρμεν Ρουγγέρη. Σάββ.: 3 μ.μ., Κυρ.: 11 π.μ., 3 μ.μ.

ΚΝΩΣΟΣ Κνωσού 1και Πατησίων 195, πλ. Αμερικής, 210-8677070, 210-8624463.
«Ο βιολιστής της θάλασσας», μιούζικαλ των Στέφαν Τσάνεφ και Γιούρι Στούπελ. Σκην.: Ισίδωρος Σιδέρης. Κυρ. 11 π.μ., 3 μ.μ.

ΚΟΥΚΛΟΘΕΑΤΡΟ ΚΟΚΟΥ-ΜΟΥΚΛΟΥ Μεγίστης 30-32, Καλλιθέα, 697-8553689, 693-2126015.
«Το τελευταίο χρυσό αυγό του κόσμου», εμπνευσμένο από τα παραμύθι του Χρήστου Μπουλώτη. Κυρ. 12 μ.μ.

ΛΑΜΠΕΤΗ Λ. Αλεξάνδρας 106, 210-6463685.
«Προσθεθείτε απογειωνόμαστε», των Γιάννη Καλαντζόπουλου - Μαρίας Μπουράνη. Σκην.: Γ. Καλαντζόπουλος. Παίζουν: Κλ. Καραχάλιου, Ευ. Δημητρίου, Κ. Δαρλάσης. Από τους Παίδες εν Δράσει. Κυρ.: 11 π.μ., 3 μ.μ. Καθημερινά για σχολεία.

ΜΙΝΩΑ Πατησίων 91, 210-8210048.
«Τσιγγάνικη μελωδία», του Μάνου Βενιέρη. Σκην.: Μ. Βενιέρης. Κυρ.: 11 π.μ., 3 μ.μ.

ΜΠΡΟΝΤΓΟΥΑΙΗ Αγ. Μελετίου 61Α, 210-8650250.
«Η μαγική πόλη», του Θανάση Ζήκα. Κυρ.: 11.15 π.μ., 3 μ.μ.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΟΣΜΗΜΑΤΟΣ ΗΛΙΑ ΛΑΛΑΟΥΝΗ Καρυατίδων και Καλλισπέρη 12, Ακρόπολη, 210-9221044.
«Τα Χριστούγεννα στη μελωδοχώρα και το βέντρο της ζωής», πχοθέατρο από τα μουσικά σύνολο ΗχόΜΥΘΟΙ. 23/1, 6, 20/2, 6, 20/3, 3,17/4, στις 12 το μεσημέρι.

ΝΕΟ ΡΙΑΛΤΟ Κυψέλης 54, 210-8218973.
«Ο Θησέας και ο Μινώταυρος... σαν παραμύθι», από το θέατρο Σκιών Ηλία Καρελλά. Κυρ.: 11 π.μ., 3 μ.μ.

ΟΡΦΕΑΣ (ΠΡΩΗΝ ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ) Ιπποκράτους και Πανεπιστημίου, 210-3607127.
«Ο πρίγκιπας και ο φτωχός», του Μαρκ Τουέιν. Σκην.: Βασίλης Μυριανθόπουλος. Παίζουν: Γ. Βουλιανού, Μ. Τσότρας, Γ. Σιδεράς. Κυρ.: 11 π.μ., 3 μ.μ.

ΠΑΙΔΟΤΟΠΟΣ ΓΑΛΑΖΙΑ ΟΝΕΙΡΑ Αργυρουπόλεως 56, 210-9969127.
«Ο Καραγκιόζης και η παρέα του». Πέμ.: 7 μ.μ.

ΠΑΡΑΜΥΘΟΧΩΡΑ Τυρταίου 1 και Αναπαύσεως 14 (Στύλοι Ολυμπίου Διός), 210-9216346, 6932-892946.
«Μια περιπέτεια για το Ρωμαίο», της Μαρίας Παπαγιάννη. Σκην.: Μαρία Παπαγιάννη. Παίζουν: Μ. Παπαγεωργίου, Σπ. Παπαγεωργίου. Κυρ.: 12 μ.
«...Δρόμο παίρνει δρόμο αφήνει...», παραμύθια απ' όλη την Ελλάδα με τη Σάσα Βούλγαρη. Μουσική συνοδεία: Εφη Πολίτη. Στις γιορτές, χριστουγεννιάτικο πρόγραμμα αφήγησης («Ιστορίες για Παγανά και Καρκατζέλια»). Κυρ.: 5 μ.μ.

ΠΕΙΡΑΙΩΣ 131-ΠΑΙΔΙΚΗ ΣΚΗΝΗ Πειραιώς 131, Γκάζι, 210-3426802.
«Ο μάγος του Οζ» του Φρανκ Μπάουμ. Σκην.: Κ. Ρουγγέρη. Σάββ.: 3 μ.μ., Κυρ.: 11 π.μ., 3 μ.μ.

ΠΕΡΙΑΚΤΟΙ Καραολή και Δημητρίου 5, Μαρκόπουλο, 22990-40803.
«Ο τυφλοπόντικας και η κουκουβάγια», του Τσαρλς Ντουφί. Διασκ. Ρ. Αντύπα. Από την παιδική σκηνή του Δημοτικού Θεάτρου Περίακτοι.

ΠΕΡΟΚΕ Οδυσσέως 2, πλ. Καραϊσκάκη, 210-5240040.
«Ο μαγικός κόσμος του Αντερσεν». Σκην.: Μ. Βενιέρης. Κυρ.: 11π.μ., 5 μ.μ.

ΠΟΡΕΙΑ Τρικόρφων 3-5 και 3ης Σεπτεμβρίου 69, πλ. Βικτωρίας, 210-8210991.
«Μαμά πετάω», της Εμμανουέλας Καποκάκη. Σκην.: Εμ. Καποκάκη. Από το Θέατρο Κούκλας Πράσσειν Αλογα. Κυρ.: 12.30 μ.μ.

ΠΟΡΤΑ Μεσογείων 59, 210-7711333.
«Οικογένεια Νώε», των Ξένιας Καλογεροπούλου - Θωμά Μασχόπουλου. Σκην.: Θωμάς Μασχόπουλος. Παίζουν: Α. Καλαϊτζίδου, Κ. Κορωναίος, Κ. Μαυρογεώργη Σάββ.: 3 μ.μ., Κυρ.: 11 π.μ., 3 μ.μ.

ΠΡΟΒΑ Ηπείρου 39 και Αχαρνών, 210-8818326.
«Ενα κορίτσι που το έλεγαν Ευρώπη». Σκην.: Μαίρη Ραζή. Παίζουν: Α. Πορφύρη, Μ. Κωνσταντάκη, Α. Χαντζής. Κυρ. 11.30 π.μ.

ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΚΙΩΝ Δωδεκανήσου 37, Ανάκασα Αγ. Αναργύρων, 210-2613501, 210-2629046.
Παράσταση παραδοσιακού Καραγκιόζη.

περιοδικό «On-Off», *Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία*, τεύχος 99, 23/1/05

5. **Συμπληρώστε τα ρήματα στον σωστό χρόνο.**

Για περισσότερα από είκοσι χρόνια, ο θαρραλέος κινηματογραφιστής Νικολά Βανιέ …….. (ταξιδεύω) στα κρύα κλίματα του βορρά. Πρόσφατα, …….. (καλύπτω) 8.600 χιλιόμετρα από την Αλάσκα μέχρι το Κεμπέκ του Καναδά. Κατά τη διάρκεια αυτού του ταξιδιού, …….. (συναντάω) τον πρωταγωνιστή του ντοκιμαντέρ του, έναν πενηντάχρονο άντρα που …….. (θεωρούμαι) ο τελευταίος παγιδευτής θηραμάτων του κόσμου. Στο προηγούμενο ντοκιμαντέρ «Τα ταξιδιάρικα πουλιά» μάς …….. (περιγράφω) την ομορφιά της φύσης, ενώ τώρα, με τον «Τελευταίο κυνηγό», …….. (αναφέρομαι) στη σχέση του ανθρώπου με τη φύση.

Αν και …….. (γεννιέμαι) στη Σενεγάλη, ο Βανιέ από μικρός …….. (εκφράζω) το ενδιαφέρον του για τα κλίματα του βορρά και τη δύσκολη και πρωτόγονη επιβίωση. Εδώ και είκοσι χρόνια …….. (απαρνιέμαι) τις ανέσεις του δυτικού πολιτισμού και …….. (εξερευνώ) τον τρόπο ζωής στον Βόρειο Πόλο. …….. (περνάω) δύσκολους χειμώνες κάτω από απαιτητικές συνθήκες, …….. (συμβιώνω) με εκτροφείς ταράνδων στη Σιβηρία, …….. (αντιμετωπίζω) πολικές αρκούδες και λύκους, …….. (χτίζω) ιγκλού και …….. (διανύω) αχανείς χιονισμένες εκτάσεις με τη βοήθεια εκπαιδευμένων σκύλων.

Το πανέμορφο αυτό ντοκιμαντέρ …….. (μαγεύω) τους λάτρεις της φύσης όπου …….. (προβάλλομαι) ως τώρα.

περιοδικό *Show Biz*, τεύχος 16, Ιαν.-Φεβρ. 2005

6. Υπογραμμίστε τους χρονικούς προσδιορισμούς στο παρακάτω κείμενο:

Εννέα το πρωί ανηφορίζω την οδό Ακαδημίας. Λίγο πριν στρίψω στην Ιπποκράτους, ένα πολύχρωμο ποτάμι από πιτσιρίκια μού κόβει τη φόρα. Κατευθύνονται στο Παιδικό Στέκι της Εθνικής Λυρικής Σκηνής. Λίγα λεπτά αργότερα, το θέατρο θυμίζει προαύλιο δημοτικού σχολείου σε ώρα διαλείμματος. Παιδιά τρέχουν πάνω κάτω, γελάνε, ενώ την ίδια στιγμή οι δάσκαλοι και οι ταξιθέτριες προσπαθούν να τα βάλουν στις θέσεις τους. Ταυτόχρονα, στα παρασκήνια οι ηθοποιοί ετοιμάζονται για άλλη μια «δύσκολη» αποστολή.

Κάποια στιγμή τα φώτα σβήνουν και ο πλανόδιος παραμυθάς βγαίνει στη σκηνή και αρχίζει αμέσως να διηγείται την ιστορία του. Σε όλη τη διάρκεια του έργου, οι εξαιρετικοί ηθοποιοί, τα πολύχρωμα φώτα, τα εντυπωσιακά σκηνικά και κουστούμια, οι γλυκές μελωδίες και τα τραγούδια έχουν μαγέψει τα παιδιά. Τα πιτσιρίκια, με μάτια γουρλωμένα και στόματα μισάνοιχτα, καταπίνουν συνεχώς αχόρταγα τις εικόνες.

Στο τέλος της παράστασης σηκώνονται όρθια και χειροκροτούν για πολλή ώρα με ενθουσιασμό. Στα μάτια τους, όταν φεύγουν, καθρεφτίζεται η χαρά από τη μοναδική εμπειρία που μόλις είχαν. Την άλλη μέρα, όπως και τις επόμενες, το σκηνικό θα είναι ακριβώς το ίδιο: εκατοντάδες μικροί θεατές θα παρασύρονται σε ένα απολαυστικό δίωρο θεατρικό ταξίδι.

περιοδικό «Κ», *Η Καθημερινή*, τεύχος 85, 16/1/05 (διασκευή)

7. Μπορείτε να συνδέσετε τις δυο προτάσεις με τη βοήθεια της λέξης που είναι τυπωμένη με έντονα γράμματα; Για να το κάνετε, βάλτε τα ρήματα στον σωστό τύπο και αλλάξτε ό,τι χρειάζεται.

Δείτε το παράδειγμα:

(Ακούγομαι) το κουδούνι για την έναρξη της παράστασης. (Μπαίνω) στο θέατρο χτες βράδυ. ***Ενώ***

⇨ *Ακούστηκε το κουδούνι για την έναρξη της παράστασης ενώ μπαίναμε στο θέατρο χτες βράδυ.*

- Ο μεγάλος αυτός ηθοποιός (ζω) πολλά χρόνια στο εξωτερικό. (Επιστρέφω) στην Ελλάδα για μόνιμη εγκατάσταση. ***Πριν***

⇨ .....

.....

- Τα φώτα (σβήνω). (Ξεκινώ) η προβολή της ταινίας. ***Μόλις***

⇨ .....

.....

- Τα γυρίσματα της ταινίας (ολοκληρώνομαι). (Πιάνω) ξαφνική μπόρα. ***Τη στιγμή που***

⇨ .....

.....

- Ο δάσκαλος (ανακοινώνω) την επίσκεψη στο θέατρο. Όλη η τάξη (ζητωκραυγάζω). ***Όταν***

⇨ .....

.....

- Ο θίασος (βρίσκομαι) σε περιοδεία. Ο σκηνοθέτης (ετοιμάζω) την επόμενη παράσταση. ***Όσον καιρό***

⇨ .....

.....

- (Αρχίζω) η προβολή της ταινίας. Ο Νίκος (δε σταματάω) να κοιμάται. ***Από την ώρα που***

⇨ .....

.....

8. Συμπληρώστε τους τύπους που λείπουν.

Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
ο ..... ηθοποιός	οι δημοφιλείς .....
του	των .....
τον	τους .....
η μυστηριώδης ηρωίδα	οι ..... ηρωίδες
της	των .....
τη	τις .....
το ..... σκηνικό	τα .....
του	των μεγαλοπρεπών .....
το	τα .....

9. Συμπληρώστε τα κενά με τους σωστούς τύπους του επιθέτου *πολύς* και του επιρρήματος *πολύ*.

Η ουρά ήταν μεγάλη και μας πήρε ..... ώρα να φτάσουμε στο ταμείο. Στην ταινία είχε γίνει ..... μεγάλη διαφήμιση και ..... κόσμος ήθελε να την παρακολουθήσει. Βασικός λόγος ήταν η συμμετοχή ..... αστέρων του κινηματογράφου. ..... κριτικοί έγραψαν εγκωμιαστικά σχόλια, ενώ τα γυρίσματά της κράτησαν ..... μήνες και το κόστος ήταν ..... υψηλό. Σε αρκετές μάλιστα χώρες, τα εισιτήρια είχαν εξαντληθεί ..... εβδομάδες πριν.

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

10. Βρείτε ποια ουσιαστικά προσδιορίζονται από τα επίθετα (και τις κλιτές μετοχές με λειτουργία επιθέτου) του κειμένου και συμπληρώστε τον πίνακα.

Το «Πολικό Εξπρές» είναι ένα ονειρεμένο ψηφιακό κινηματογραφικό παραμύθι. Ένα αγοράκι που αρνείται την ύπαρξη του Αϊ-Βασίλη μπαίνει στο τρένο για τον απομακρυσμένο αρκτικό κύκλο και μέσα από το μαγικό, περιπετειώδες ταξίδι ξαναβρίσκει την αγνή πίστη του στο όνειρο. Βασισμένη σε ένα πολυδιαβασμένο χριστουγεννιάτικο βιβλίο, η εντυπωσιακή ταινία δίνει στον Αϊ-Βασίλη τη σωστή, συμβολική του διάσταση: εκείνο που πρέπει να πιστέψουμε πρώτα απ' όλα είναι το όνειρο, το «ταξίδι». Ο πραγματικός προορισμός, το δώρο απ' τον σάκο, είναι μέσα μας και συνεχίζει να υπάρχει όσο το πιστεύουμε.

περιοδικό *Σινεμά*, τεύχος 163, Ιαν. 2005

Επίθετα και μετοχές	Ουσιαστικά

11. Διαβάστε την παρακάτω κινηματογραφική κριτική και συμπληρώστε τα κενά με επίθετα που έχουν την ίδια ρίζα με τη λέξη στην παρένθεση:

Το αγόρι που έκλαιγε χωρίς λόγο

Η ταινία αναφέρεται στη ζωή ενός μικρού ..... (επαρχία) χωριού στη δεκαετία του '80. Η ..... (τρυφερότητα) ιστορία περιστρέφεται γύρω από μια ..... (γελώ) συντροφιά δεκαπεντάχρονων παιδιών, της οποίας ..... (κέντρο) πρόσωπα είναι η Αντιγόνη και ο Αλέξης. Γύρω από αυτούς ξετυλίγονται και αναπτύσσονται οι ..... (δεύτερος) χαρακτήρες των γονιών, των συγγενών και των .....ν..... (κοντά) φίλων. Η Αντιγόνη ταράζει με την ..... (ανατρέπω) στάση της τον ..... (γαλήνη) κόσμο του Αλέξη και της παρέας του και τον αναστατώνει με τον ..... (τιθασεύω) χαρακτήρα της.

Η ..... (συγκινώ) ταινία είναι μια ..... (νοσταλγία) ματιά στην όμορφη ..... (εφηβεία) ηλικία και τις πρώτες ..... (νέος) αγωνίες. Η ..... (δροσιά) σκηνοθεσία του Κωνσταντίνου Χαραλάμπους και οι ..... (πείθω) ερμηνείες των νεαρών πρωταγωνιστών κάνουν την ταινία .....ν..... (ξεχωρίζω).

φυλλάδιο Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου

12. Πολλές εκφράσεις που έχουν σχέση με το θέατρο χρησιμοποιούνται με μεταφορική σημασία. Βρείτε τι δηλώνουν.

- παίζει θέατρο .....
- οι μάσκες έπεσαν .....
- η αυλαία έπεσε .....
- ο από μηχανής θεός .....

13. Το κείμενο χρειάζεται περισσότερη ζωντάνια. Προσθέστε δικές σας παρομοιώσεις.

- Αν και ήταν μια σχολική παράσταση, όλα τα παιδιά έπαιξαν σαν .....

.....

- Ο σκηνοθέτης συντόνιζε όλους τους συντελεστές του έργου σαν.....

..... που διευθύνει μια ορχήστρα.

- Σε έναν τόσο καλό θίασο, η κακή ηθοποιία του τον έκανε να ξεχωρίζει σαν .....

.....

- Μόλις έμαθε ότι θα έβλεπαν την αγαπημένη του ταινία το βράδυ, έφυγε σαν .....

..... για να το ανακοινώσει στους φίλους του.

- Τα νέα έπεσαν σαν .....Όλοι έμειναν άφωνοι.

14. Όταν πληκτρολογούμε ένα κείμενο στον υπολογιστή, για να μην υπάρχουν μεγάλα κενά ανάμεσα στις λέξεις, χρειάζεται να κάνουμε συλλαβισμό. Δοκιμάστε το στο παρακάτω κείμενο:

Η ταινία «Ψύλλος» του Δημήτρη Σπύρου βραβεύτηκε ως η καλύτερη ευρωπαϊκή ταινία για παιδιά και νέους το 1989. «Ψύλλος» είναι το όνομα μιας χειρόγραφης εφημεριδούλας που εκδίδει και συντάσσει ένας δωδεκάχρονος μαθητής σε ένα απομονωμένο χωριό της ορεινής Ολυμπίας, ο Ηλίας. «Ψύλλος» είναι όμως κι ο ίδιος ο μικρός Ηλίας, γιατί είναι τόσο πολύ ταυτισμένος με την εφημερίδα του, ώστε κανείς πια δεν τον φωνάζει με το πραγματικό του όνομα. Κι όπως λέει κι ο ίδιος, «ο Ψύλλος είναι τα ταξίδια που θέλω να κάνω, τα φτερά που με βοηθούν να πετάξω μακριά από το μικρό μου χωριό».

Κυριακάτικα απογεύματα στο Σινέ Φιλίπ, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς (διασκευή)

Η ταινία «Ψύλλος» του Δημήτρη Σπύ-
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

15. Στο παρακάτω κείμενο συμπληρώστε στο κενό, ανάλογα με το νόημα, την κατάλληλη συνώνυμη ή αντώνυμη (αντίθετη) λέξη με αυτή που δίνεται στην παρένθεση:

Πολλές φορές παρατηρούμε στην οθόνη ..... (μεγάλος) παιδιά να παίζουν σαν ..... (μικρός). Από πολύ ..... (αργά), οι κυνηγοί ταλέντων αναζητούσαν ..... (ευχάριστος) πρόσωπα που θα μπορούσαν να κερδίσουν το ..... (αδιαφορία) του κοινού. Πολλά από αυτά τα παιδιά εξελίχθηκαν ..... (σύντομα) σε «παιδιά-θαύματα». Η καθημερινότητα όμως αυτών των ..... (ενήλικος) δεν ήταν πάντοτε ..... (απλός). Ένα από αυτά τα παιδιά, ο Τζάκι Κούπερ, έλεγε το 1930: «Στο τέλος μιας ..... (κοπιαστικός) μέρας έπρεπε για τις ανάγκες της ταινίας να βάλω τα κλάματα. Προσπάθησα αλλά δεν έχυσα ούτε ένα δάκρυ. Ο σκηνοθέτης φώναζε ..... (αγριεμένα) πως ήμουν ένας ..... (ταλαντούχος) ηθοποιός. Αυτό συνέβαινε ..... (διαρκώς). Βέβαια, όσο μεγάλωνα, βελτιωνόμουν και κέρδιζα ..... (λιγότερα) χρήματα και φήμη. Όμως, το τίμημα ήταν πολύ ..... (φτηνός): δεν είχα πολλούς φίλους, δεν προλάβαινα να παίξω. Όλοι με πίεζαν κι έπρεπε να είμαι ..... (άψογος)».

Τελικά, όσο μαγικός φαίνεται ο κόσμος του κινηματογράφου από ..... (κοντά), τόσο σκληρός είναι στην πραγματικότητα.

Γ. Τσιαμπόκαλου, περιοδικό «Ερευνητές», *Η Καθημερινή*, τεύχος 275, 8/5/04

Ενότητα 16

Μουσεία Μουσεία Μουσεία Μουσεία

1. **Γνωρίζετε ίσως ότι ένα μεγάλο μέρος των γλυπτών του Παρθενώνα αφαιρέθηκε από τον λόρδο Έλγιν και βρίσκεται στο Βρετανικό Μουσείο. Αποτέλεσμα είναι να μην μπορεί να θαυμάσει κανείς ολόκληρο αυτό το αριστούργημα της τέχνης, γιατί άλλα μέρη του εκτίθενται στο Λονδίνο και άλλα στην Αθήνα, όπως βλέπετε και στη φωτογραφία.**

Η τάξη σας ετοιμάζει μια επιστολή προς τον διευθυντή του Βρετανικού Μουσείου, με σκοπό να ζητήσει την επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα. Συμπληρώστε το κείμενο της επιστολής και μην ξεχάσετε να χρησιμοποιήσετε αιτιολογικές προτάσεις για να υποστηρίξετε τις απόψεις σας.

Αξιότιμε κύριε διευθυντή,

Είμαστε .....

και σας απευθύνουμε αυτή την επιστολή για να .....

.....

Πρώτα απ' όλα, για τον ελληνικό λαό τα μάρμαρα του Παρθενώνα είναι πολύ σημαντικά, γιατί .....

.....

Πώς θα νιώθατε εσείς αν από τη Μεγάλη Βρετανία .....

.....;

Επίσης, ο επισκέπτης της Ακρόπολης δεν μπορεί να .....

.....,

διότι .....

Επιπλέον, πιστεύουμε ότι το νέο Μουσείο της Ακρόπολης είναι ο κατάλληλος χώρος για να φιλοξενηθούν τα γλυπτά του Παρθενώνα, επειδή .....

.....

Για όλους αυτούς τους λόγους, ...

.....

Ελπίζουμε να λάβετε υπόψη σας την επιστολή μας.

Με εκτίμηση

2. Είστε δημοσιογράφος και ο διευθυντής του Αρχαιολογικού Μουσείου σάς κάλεσε για να σας ενημερώσει για την ανακαίνιση που έγινε στους χώρους του Μουσείου και σας έδωσε ένα διαφημιστικό φυλλάδιο. Καθώς γράφετε το άρθρο σας στην εφημερίδα, μετατρέπετε την ενεργητική σύνταξη του διαφημιστικού φυλλαδίου σε παθητική, ώστε να τονίσετε την πράξη (τις αλλαγές που έγιναν στο Μουσείο) και όχι το υποκείμενο (ποιος τις έκανε). Κάντε επίσης όσες άλλες αλλαγές είναι απαραίτητες.

«… Το Μουσείο των Μουσείων ανοίγει. Λαμπερό όσο ποτέ άλλοτε, σας υποδέχεται ξανά, με τα παλιά και νέα εκθέματά του. Πραγματοποιήσαμε πολλές αλλαγές: συντηρήσαμε τα παλαιότερα αντικείμενα, γυαλίσαμε τα δάπεδα, τοποθετήσαμε κλιματισμό και ηλεκτροφωτισμό, ανοίξαμε παράθυρα που ήταν κλειστά για να φωτίσουμε τον χώρο, επενδύσαμε τα τζάμια με φίλτρα, βάψαμε όλους τους τοίχους και αντικαταστήσαμε όλες τις επιγραφές με καινούριες. Επίσης, δημιουργήσαμε νέα είσοδο και τοποθετήσαμε ένα γυάλινο ασανσέρ για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Όλοι οι εργαζόμενοι αφιερώσαμε μέρες και νύχτες για να μετατρέψουμε το παλιό μουσείο σε έναν χώρο πιο ελκυστικό στο πλατύ κοινό. Από σήμερα, το μουσείο προβάλλει τα εκθέματα, την ιστορία και τον πολιτισμό μας με πιο σύγχρονο τρόπο. Φιλοξενεί αντικείμενα υψηλής τέχνης από όλες τις περιόδους του ελληνισμού. Αγάλματα που φαίνονται καινούρια πάνω σε νέες μαρμάρινες βάσεις διακοσμούν τις αίθουσές του. Το νέο μουσείο λοιπόν καλεί τους επισκέπτες του να το απολαύσουν και να γνωρίσουν ξανά τον ελληνικό πολιτισμό».

περιοδικό «7», *Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία,* τεύχος 136, 27/6/04

.....

.....

.....

.....

.....

3. Περπατάτε στους δρόμους της Αθήνας και ξαφνικά μια παρέα τουριστών σάς ζητάει πληροφορίες για να επισκεφτεί την Ακρόπολη. Βρίσκεστε στην πλατεία Ηρώων, στην περιοχή του Ψυρρή. Με τη βοήθεια του χάρτη, δώστε τις κατάλληλες οδηγίες, ώστε να φτάσουν με τον πιο σύντομο τρόπο στην Ακρόπολη. Αν θέλετε, μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες για τα μνημεία που θα δουν πάνω στον Ιερό Βράχο της Ακρόπολης (για τον σκοπό αυτό, αναζητήστε στην εγκυκλοπαίδεια, σε άλλα βιβλία ή στο διαδίκτυο τις σχετικές πληροφορίες).

Για τις οδηγίες, προσπαθήστε να χρησιμοποιήσετε όσες περισσότερες από τις παρακάτω λέξεις μπορείτε:

κατευθύνομαι, στρίβω, περνάω, προχωρώ, διασχίζω, ακολουθώ, ανεβαίνω

δεξιά, αριστερά, ευθεία, απέναντι, μπροστά, παράλληλα

δρόμος, πεζόδρομος, στενό, διασταύρωση, πλατεία, σκαλιά

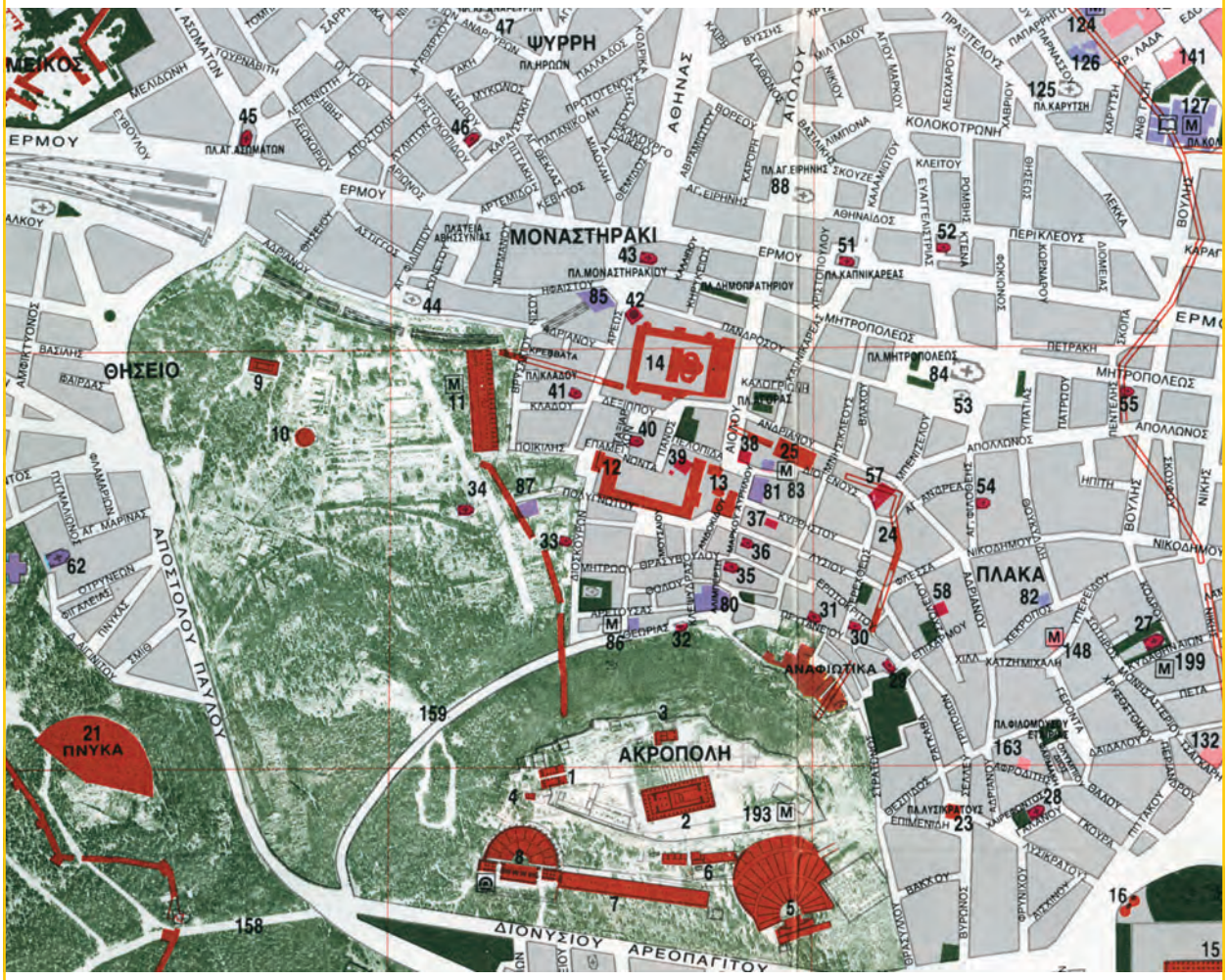

Ιστορικός χάρτης της Αθήνας, Υπουργείο Πολιτισμού

4. Η παρακάτω αφήγηση δεν είναι πλήρης γιατί έχουν αφαιρεθεί οι αιτιολογικές προτάσεις. Μπορείτε να τις βάλετε στη σωστή τους θέση για να μάθετε τι ακριβώς έγινε στην Εθνική Πινακοθήκη;

Η χτεσινή επίσκεψή μας στην Πινακοθήκη θα μας μείνει αξέχαστη. Καθυστερήσαμε να φτάσουμε. Ο ξεναγός μάς έψαχνε όλη την ώρα. Κάποια στιγμή χτύπησε ο συναγερμός. Από την ξενάγηση δεν καταλάβαμε και πολλά πράγματα. Ο φύλακας απείλησε να μας διώξει. Ένας επισκέπτης μάς έβαλε τις φωνές. Στην επιστροφή, ο διευθυντής μάς ανακοίνωσε ότι θα χάσουμε την επόμενη επίσκεψη.

- γιατί περνούσαμε διαρκώς μπροστά από τη φωτογραφική του μηχανή
- γιατί κάποιος άγγιξε έναν πολύτιμο πίνακα
- επειδή ενοχλούσαμε με τις φωνές μας
- επειδή ακολουθήσαμε μια ομάδα ξένων τουριστών
- επειδή η συμπεριφορά μας δεν ταίριαζε σε μαθητές
- γιατί δύο μαθητές δεν έφτασαν στην ώρα τους στο σχολείο
- διότι τίποτα δεν πήγε καλά
- γιατί διασκορπιστήκαμε στις αίθουσες

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. **Οι τρεις φίλοι πήγαν σ' ένα μουσείο. Συμπληρώστε τους διαλόγους για να φτιάξετε μια δική σας αστεία ιστορία.**

περιοδικό «Ερευνητές, *Η Καθημερινή*, τεύχος 249, 8/11/03

6. Στις παρακάτω επιγραφές από ένα μουσείο, διακρίνετε ποια ρήματα είναι μεταβατικά και ποια αμετάβατα και σημειώστε τα αντικείμενα των μεταβατικών ρημάτων:

- Σας παρακαλούμε, μην καπνίζετε
- Παρακαλούμε, μην αγγίζετε τα εκθέματα
- Μη χρησιμοποιείτε φωτογραφικές ή κινηματογραφικές μηχανές
- Αφήστε τις τσάντες σας στον ειδικό χώρο
- Μη θορυβείτε
- Ακολουθείτε τις οδηγίες των φυλάκων
- Το Μουσείο κλείνει στις 6 μ.μ.
- Σεβαστείτε τον χώρο

Αμετάβατα	Μεταβατικά	Αντικείμενα

7. Στο παρακάτω κείμενο χωρίστε τις προτάσεις, βρείτε τους κύριους όρους και σημειώστε τους στον πίνακα που ακολουθεί:

Ο αρχαιολογικός χώρος της Βεργίνας περιλαμβάνει την αρχαία πόλη και το νεκροταφείο της. Η αρχαία πόλη ήταν ανοιχτή μόνο από την πλευρά του κάμπου. Ένα τείχος την περιέβαλλε, αλλά σήμερα δεν είναι ορατό. Μέσα στην αρχαία πόλη κυριαρχούν το ανάκτορο και το θέατρο.

Το ανάκτορο είναι το πρώτο μνημείο της περιοχής και εντυπωσιάζει τον επισκέπτη. Εδώ κατοικούσαν τα μέλη της βασιλικής οικογένειας. Το αρχαίο θέατρο βρίσκεται κοντά στο ανάκτορο και ανακαλύφθηκε το 1982. Τέλος, πολύ σημαντικά είναι τα νεκροταφεία, όπου βρέθηκαν οι βασιλικοί τάφοι. Ο τάφος του Φιλίππου του Β΄, πατέρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, είναι ο πιο σημαντικός από όλους.

ΒΕΡΓΙΝΑ, Περιδιαβάζοντας τον αρχαιολογικό χώρο, Υπουργείο Πολιτισμού

Πρόταση	Υποκείμενο	Ρήμα	Αντικείμενο	Κατηγορούμενο
1η				
2η				
3η				
4η				
5η				
6η				
7η				
8η				
9η				
10η				
11η				
12η				
13η				

8. **Βρείτε τα δέκα κρυμμένα αντικείμενα του μουσείου.**

Α	Σ	Σ	Δ	Ψ	Γ	Τ	Τ	Φ	Η	Ω	Ξ
Σ	Ε	Κ	Θ	Ε	Μ	Α	Τ	Α	Σ	Δ	Ι
Χ	Φ	Θ	Α	Ω	Κ	Ζ	Σ	Ι	Ξ	Ε	Ο
Χ	Ρ	Ι	Δ	Φ	Α	Χ	Δ	Ρ	Θ	Π	Δ
Γ	Α	Γ	Α	Λ	Μ	Α	Τ	Ι	Δ	Ι	Ο
Υ	Μ	Ι	Φ	Γ	Α	Ψ	Φ	Σ	Φ	Γ	Ψ
Υ	Φ	Ο	Γ	Η	Λ	Ω	Γ	Θ	Ε	Ρ	Ω
Ξ	Ο	Ο	Τ	Ξ	Κ	Β	Η	Ρ	Σ	Α	Ν
Ι	Ρ	Π	Υ	Ν	Ω	Ν	Θ	Ο	Α	Φ	Α
Κ	Ε	Β	Ι	Β	Τ	Μ	Ξ	Ν	Χ	Ε	Σ
Ο	Α	Ν	Α	Γ	Λ	Υ	Φ	Ο	Ζ	Σ	Π
Π	Σ	Ε	Ο	Μ	Ι	Λ	Ι	Σ	Ω	Α	Ι
Π	Η	Α	Γ	Γ	Ε	Ι	Ο	Θ	Ν	Φ	Δ
Μ	Ν	Ρ	Π	Θ	Η	Ξ	Ο	Κ	Ξ	Ξ	Α
Κ	Ο	Σ	Μ	Η	Μ	Α	Τ	Α	Π	Γ	Λ
Μ	Η	Ρ	Ξ	Κ	Ρ	Υ	Π	Χ	Ι	Τ	Υ
Λ	Κ	Ψ	Η	Φ	Ι	Δ	Ω	Τ	Ο	Κ	Ρ

9. **Πολλές λέξεις που χρησιμοποιούμε σήμερα έχουν τη ρίζα τους στα αρχαία ελληνικά. Βρείτε τι σημαίνουν οι παρακάτω λέξεις και πώς σχηματίστηκαν:**

- κλεψύδρα
- υδραγωγείο
- ακρόπολη
- περικεφαλαία
- μελανόμορφο
- πανοπλία
- περιστύλιο
- εξοστρακισμός
- Φίλιππος
- συμπόσιο

Ενότητα 17

Πόλεμος και ειρήνη

1. **Γράψτε μια παράγραφο για τα συναισθήματα και τις σκέψεις που σας προκαλεί η φωτογραφία.**

2. Οι παράγραφοι μπερδεύτηκαν. Μπορείτε να τις αριθμήσετε ώστε να φανεί η σωστή τους σειρά;

Ακόμα κι εκείνοι που στην αρχή δεν έβλεπαν με κακό μάτι τους πρασινομάλληδες αρχίζουν να λένε ότι, αν όλοι οι άνθρωποι με πράσινα μαλλιά έφευγαν από τη χώρα, θα υπήρχαν πιο πολλές θέσεις εργασίας. Στις εφημερίδες και στην τηλεόραση κανένας δε λέει ότι όλα αυτά είναι ανοησίες. Ωστόσο, υπάρχουν πολλοί που δε συμφωνούν μ' αυτούς που θέλουν να διώξουν τους πρασινομάλληδες. Μα δεν κάνουν τίποτα. Τους απασχολούν άλλα προβλήματα και σκέφτονται ότι όλα τούτα σε λίγο θα καταλαγιάσουν.

Να τι έγινε σε μια φτωχή χώρα, όπου πολλοί άνθρωποι είναι άνεργοι. Οι κάτοικοι αυτής της χώρας είναι δυστυχισμένοι. Κανένας δεν ξέρει τι πρέπει να γίνει για να καλυτερέψουν τα πράγματα. Οι άνθρωποι μέσα στην απελπισία τους φαντάζονται ότι κάποιοι φταίνε για τη δυστυχία τους.

Ίσως κάποιος να είχε διαβάσει μια ιστορία που έλεγε ότι οι πρασινομάλληδες ήταν πιο πλούσιοι από τους άλλους ή ότι είχανε μια μεταδοτική αρρώστια ή ότι όλοι ήταν κλέφτες... δεν το ξέρουμε. Όμως το αποτέλεσμα είναι ότι μια φορά την εβδομάδα όλοι παίρνουν μέρος σε μια μεγάλη διαδήλωση, απαιτώντας από την αστυνομία να διώξει από τη χώρα όλους τους πρασινομάλληδες.

Ωστόσο, κάθε εβδομάδα όλο και περισσότεροι πηγαίνουν στη διαδήλωση ενάντια στους πρασινομάλληδες και μέσα σε μερικούς μήνες έχουν γίνει τόσο πολλοί, που οι άνθρωποι με πράσινα μαλλιά δεν τολμάνε πια να βγουν από τα σπίτια τους. Όταν βγαίνουν, τους κυνηγάνε. Έχει αρχίσει πόλεμος.

Πολλές φορές οι άνθρωποι, όταν κάτι δεν πάει καλά και δεν υπάρχει λύση, αναζητούν κάποιον ένοχο. Αυτή τη φορά, χωρίς να ξέρει κανείς τον λόγο, οι ένοχοι που διάλεξαν οι άνθρωποι είναι οι πρασινομάλληδες.

Μπ. Λαμπέ – Μ. Πυές, *Ο πόλεμος και η ειρήνη*, εκδ. Άγκυρα, Αθήνα, 2002 (διασκευή)

3. Αφού διαβάσατε την προηγούμενη ιστορία, αποφασίζετε να γράψετε ένα άρθρο στη σχολική εφημερίδα με σκοπό να δείξετε πόσο επικίνδυνο φαινόμενο είναι ο ρατσισμός και πώς μπορεί να οδηγήσει σε πόλεμο.
Για να πείσετε, μπορείτε να αναφερθείτε και στην ακόλουθη αληθινή ιστορία:

«σύγχρονες» ιστορίες ρατσισμού

Καυτά δάκρυα έτρεχαν από τα μάτια της δεκαπεντάχρονης Λορέιν Νισέιν καθώς διηγιόταν την τραυματική εμπειρία της στην Παγκόσμια Διάσκεψη κατά του Ρατσισμού, της Ξενοφοβίας και της Μισαλλοδοξίας, που πραγματοποίησαν τα Ηνωμένα Έθνη στο Ντέρμπαν στις αρχές του μήνα. Ένας λευκός καταστηματάρχης στη Νότια Αφρική κατηγόρησε τη νεαρή Λορέιν ότι έκλεψε από το μαγαζί του μερικά ρούχα και αποφάσισε να πάρει τον νόμο στα χέρια του. Τι έκανε, λοιπόν, για να την τιμωρήσει; Την περιέλουσε από πάνω μέχρι κάτω με λευκή μπογιά. Τα σχόλια είναι μάλλον περιττά.

περιοδικό «Ερευνητές», *Η Καθημερινή*, τεύχος 139, 28/9/01

Μην ξεχάσετε να διαλέξετε έναν τίτλο που να τραβάει την προσοχή και να χρησιμοποιήσετε:

- **επιχειρήματα**
- **φράσεις που δείχνουν τα συναισθήματά σας** ή προκαλούν συναισθήματα σε αυτόν που θα διαβάσει το άρθρο
- **λέξεις που δηλώνουν την άποψή σας** (π.χ. νομίζω, πιστεύω, κατά τη γνώμη μου)
- **αιτιολογικές, τελικές και αποτελεσματικές προτάσεις**
- **απρόσωπα ρήματα**

4. Μετατρέψτε τις επαυξημένες προτάσεις σε απλές, για να τις χρησιμοποιήσετε σε τίτλους φωτογραφιών σε εφημερίδα.

Για παράδειγμα: *Αναχωρούν αύριο αεροπορικά από τη Θεσσαλονίκη οι εθελοντές Έλληνες γιατροί για το Ιράκ.* ⇨ *Αναχωρούν οι γιατροί.*

- *Συνεχίζει ο ΟΗΕ για τέταρτη ημέρα τις ειρηνευτικές προσπάθειες με σκοπό τον τερματισμό των συγκρούσεων στη Δυτική Αφρική.*

⇨ .....

- *Εγκαινιάζεται αύριο στις 6 στο Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου παιδική έκθεση ζωγραφικής με θέμα την ειρήνη.*

⇨ .....

- *Μαραθώνιο οικονομικής ενίσχυσης για τα παιδιά του πολέμου διοργανώνει η UNICEF την ερχόμενη Παρασκευή.*

⇨ .....

- *Τα παιδιά διατρέχουν τεράστιο κίνδυνο από τις νάρκες σε 90 χώρες.*

⇨ .....

- *Στην αρχαιότητα, κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων οι πόλεμοι σταματούσαν και επικρατούσε η ολυμπιακή εκεχειρία.*

⇨ .....

- *50 εκατομμύρια πρόσφυγες περιπλανιούνται από τόπο σε τόπο εξαιτίας των πολέμων στον πλανήτη μας.*

⇨ .....

5. **Είστε δημοσιογράφος και πήρατε ένα επείγον σύντομο μήνυμα. Έχετε τώρα να γράψετε την είδηση, προσθέτοντας δικές σας λεπτομέρειες και συμπληρώνοντας τους προσδιορισμούς που χρειάζονται, όπως στο παράδειγμα.**

Τελευταίες πληροφορίες σήμερα πρωί. Στρατεύματα κοντά σε πόλεις. Πτήσεις αεροσκαφών. Απειλή για αμάχους. Ήχοι όπλων. Κάτοικοι πανικόβλητοι. Εγκατάλειψη κατοικιών. Ετοιμασίες αναχώρησης. Ανάγκη ανθρωπιστικής βοήθειας. Έλλειψη τροφίμων, νερού. Κίνδυνοι επιδημιών. Νοσοκομεία κατεστραμμένα. Προσπάθειες ΟΗΕ για ειρήνευση.

Σήμερα το πρωί οι τελευταίες πληροφορίες αναφέρουν ότι τα στρατεύματα έχουν πλησιάσει στις πόλεις και .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Οι παρακάτω τίτλοι εφημερίδων μιλούν για τον πόλεμο και την ειρήνη. Μπορείτε να τους μετατρέψετε ώστε οι ονοματικές φράσεις να γίνουν ρηματικές;

Παράδειγμα:

Κήρυξη πολέμου χτες στο Ιράκ ⇨ Κηρύχτηκε χτες πόλεμος στο Ιράκ

- Αύξηση των εξοπλισμών πέρσι

⇨ .....

- Προσπάθειες από τον ΟΗΕ για ειρήνη στη Μέση Ανατολή

⇨ .....

- Διακοπή των εχθροπραξιών στη Γιουγκοσλαβία

⇨ .....

- 5 τραυματίες από έκρηξη βόμβας στην Παλαιστίνη

⇨ .....

.....

- Νόμπελ Ειρήνης σε Αφρικανή αγωνίστρια για τα δικαιώματα των γυναικών

⇨ .....

.....

7. Βρείτε τους προσδιορισμούς της αιτίας και μετατρέψτε τους σε αιτιολογικές προτάσεις που ξεκινούν με *επειδή, διότι, γιατί, αφού.*

- Πολλοί λαοί ζουν με στερήσεις και φόβο εξαιτίας των συνεχών πολέμων.

  Πολλοί λαοί ζουν με στερήσεις και φόβο επειδή .....

- Χιλιάδες παιδιά αναγκάζονται να χρησιμοποιούν όπλα λόγω της παιδικής στράτευσης.

.....

.....

- Στην Κατοχή πολλοί άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους εξαιτίας της έλλειψης τροφίμων.

.....

.....

- Εξαιτίας της καταστροφής των σπιτιών τους, πολλοί άνθρωποι γίνονται πρόσφυγες.

.....

.....

- Ο γιατρός Αλβέρτος Σβάιτσερ αποτελεί παγκόσμιο σύμβολο ανθρωπιάς χάρη στις ακούραστες προσπάθειές του για την ειρήνη.

.....

.....

8α. Διαβάσατε τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και θέλετε να ενημερώσετε τους συμμαθητές σας συνοπτικά για κάποια σημαντικά άρθρα. Δώστε με μία σύντομη φράση το περιεχόμενο κάθε άρθρου. Επειδή κάθε άρθρο ορίζει και μία αντίστοιχη υποχρέωση απέναντι στα παιδιά, μην ξεχάσετε να χρησιμοποιήσετε ρήματα ή εκφράσεις με ανάλογη σημασία, όπως *πρέπει, είναι αναγκαίο, επιβάλλεται, οφείλω* κ.ά.

Άρθρο 1: Τα κράτη υποχρεούνται να σέβονται τα δικαιώματα που αναφέρονται στη σύμβαση και να τα εγγυώνται σε κάθε παιδί, χωρίς καμία διάκριση φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων ή της εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής του, της οικονομικής ή οποιασδήποτε άλλης κατάστασης του παιδιού ή των γονέων του. Γι' αυτόν τον λόγο, παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε να προστατεύεται αποτελεσματικά το παιδί έναντι κάθε μορφής διάκρισης.

⇨ **Τα κράτη πρέπει να σέβονται και να προστατεύουν τα δικαιώματα των παιδιών.**

Άρθρο 4: Τα συμβαλλόμενα κράτη εγγυώνται στο παιδί το δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης της γνώμης του σχετικά με οποιοδήποτε θέμα το αφορά, λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις του παιδιού ανάλογα με την ηλικία του και με τον βαθμό ωριμότητάς του. Επίσης, σέβονται το δικαίωμα του παιδιού για ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας.

⇨ .....

.....

Άρθρο 6: Τα κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να απολαμβάνει το καλύτερο δυνατό επίπεδο υγείας και να επωφελείται από τις υπηρεσίες ιατρικής θεραπείας. Επιδιώκουν να διασφαλίσουν ότι κανένα παιδί δε θα στερείται το δικαίωμα περίθαλψης και αγωνίζονται κατά της ασθένειας και της κακής διατροφής με την παροχή θρεπτικών τροφών και καθαρού πόσιμου νερού.

⇨ .....

.....

Άρθρο 7: Τα κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού στην εκπαίδευση και καθιστούν τη στοιχειώδη εκπαίδευση υποχρεωτική και δωρεάν για όλους. Επίσης, εξασφαλίζουν σε όλους την πρόσβαση στην ανώτατη παιδεία με όλα τα κατάλληλα μέσα, σε συνάρτηση με τις ικανότητες του καθενός, και παίρνουν μέτρα για να ενθαρρύνουν την τακτική σχολική φοίτηση και τη μείωση του ποσοστού εγκατάλειψης των σχολείων.

⇨ .....

.....

Άρθρο 8: Τα κράτη αναγνωρίζουν στο παιδί το δικαίωμα στην ανάπαυση και στις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου, στην ενασχόληση με ψυχαγωγικά παιχνίδια και δραστηριότητες που είναι κατάλληλες για την ηλικία του και στην ελεύθερη συμμετοχή στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή.

⇨ .....

.....

Άρθρο 9: Τα κράτη επαγρυπνούν ώστε κανένα παιδί να μην υποβάλλεται σε βασανιστήρια ή σε άλλες σκληρές, απάνθρωπες ή εξευτελιστικές τιμωρίες ή μεταχείριση. Κανένα παιδί δεν πρέπει να στερείται την ελευθερία του κατά τρόπο παράνομο ή αυθαίρετο.

⇨ .....

.....

β. Μπορείτε να συμπληρώσετε κάθε άρθρο με μία τελική ή αποτελεσματική πρόταση που θα δείχνει ποιο σκοπό εξυπηρετεί ή ποιο αποτέλεσμα πετυχαίνει; Το παράδειγμα θα σας βοηθήσει:

- Τα κράτη οφείλουν να σέβονται τα δικαιώματα όλων των παιδιών του κόσμου, *για να προστατεύονται τα παιδιά από κάθε μορφή διάκρισης.*

- .....

  .....

- .....

  .....

- .....

  .....

- .....

  .....

- .....

  .....

9. Όπως ξέρουμε, κάποια ρήματα σύνθετα με προθέσεις στον αόριστο και στον παρατατικό παίρνουν την αύξηση εσωτερικά, δηλαδή μετά την πρόθεση. Συμπληρώστε τον κατάλληλο τύπο αυτών των ρημάτων.

Οι ειδήσεις που έφτασαν από μακριά (διαλύω, αόριστος) ……..……. τις ελπίδες να επικρατήσει ειρήνη. Οι δύο χώρες (απορρίπτω, παρατατικός) …….. τις προτάσεις για διάλογο και (επιλέγω, παρατατικός) ……..…….. τη σύγκρουση. Ο ΟΗΕ (καταβάλλω, αόριστος) ……..…….. προσπάθειες να επικρατήσει η λογική και (εκδίδω, αόριστος) ……..…….. ανακοίνωση με την οποία (αναθέτω, παρατατικός) ……..…….. σε μια ομάδα επιστημόνων την αποστολή να βρουν μια ειρηνική λύση. Η ανθρωπότητα περίμενε με αγωνία το αποτέλεσμα. Ευτυχώς, λίγες μέρες μετά, τα δύο κράτη (εγκρίνω, αόριστος) ……..…….. το ειρηνευτικό σχέδιο.

10. Συμπληρώστε τα κενά με λέξεις σύνθετες με προθέσεις από τα αρχαία ελληνικά:

- Από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας, συχνά ένα κράτος οργάνωνε ..... *(εκ + στρατός)* για να ..... *(εις + βάλλω)* σε ένα άλλο κράτος. Με αυτό τον τρόπο ..... *(κατά + πατώ)* τις διεθνείς συμφωνίες και ..... *(επί + διώκω)* να κυριαρχήσει σε άλλους λαούς. Οι λαοί που δέχονται την ..... *(επί + θέση)* μερικές φορές ..... *(αντί + στέκομαι)*. Άλλοτε όμως ..... *(υπό + τάσσομαι)* και ..... *(μετά + τρέπομαι)* σε ..... (υπό + δούλος).
- Όταν ο πόλεμος είναι τόσο άδικος, συχνά σε άλλες χώρες γίνονται ..... *(διά + δηλώνω)* και ..... *(διά + μαρτυρώ)*, στις οποίες ..... *(συν + μετέχω)* πολλοί φιλειρηνικοί άνθρωποι. Σκοπός τους είναι να ..... *(εν + τόπος)* τρόπους για να ..... *(επί + κρατώ)* και πάλι η ειρήνη. Ένας τέτοιος τρόπος θα ήταν να ..... *(ανά + βιώνω)* η ολυμπιακή εκεχειρία.

11. Συνδυάστε λέξεις από τις δύο στήλες για να σχηματίσετε άλλες σύνθετες. Στη συνέχεια χρησιμοποιήστε τις λέξεις που φτιάξατε σε ένα μικρό δικό σας κείμενο.

A	B
συν	πόλεμος
επί	λόγος
διά	κρούση
εν	κίνδυνος

.....

.....

.....

.....

12. Αντιγράψατε το παρακάτω απόσπασμα, όπου ένας Τούρκος μιλάει με έναν Έλληνα κατά τη διάρκεια της Μικρασιατικής Καταστροφής, για να το χρησιμοποιήσετε σε μια σχολική εκδήλωση. Όμως ξεχάσατε να βάλετε τόνους. Μπορείτε να τους συμπληρώσετε;

– Ο πολεμος βγαζει τους ανθρωπους απο τον δρομο του Θεου, μουρμουρισα δειλα, γιατι δεν ηξερα πως θα το παρει.

Με κοιταξε μεσα απ' τα γυαλια του με το καθαρο γαλαζιο ματι του.

– Η νεαρη σου ηλικια, μου αποκριθηκε, και τα βασανα που περασες δε σε εμποδιζουνε να αντικριζεις σωστα τη ζωη. Ο πολεμος ανοιγει βαραθρα στις ψυχες και στα εθνη. Εσεις οι Ελληνες ειχατε στην αρχαια μυθολογια σας μια Κιρκη, που σαν αγγιζε τους ανθρωπους τους εκανε γουρουνια. Κιρκη ειναι ο πολεμος.

Διδώ Σωτηρίου, *Ματωμένα Χώματα*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 1983

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.

ISBN Set 978-960-06-2621-6
Κωδικός Βιβλίου: 0-10-0159
Τ.Β΄ 978-960-06-2624-7

ΙΤΥΕ "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ"
ινστιτουτο τεχνολογιας υπολογιστων & εκδοσεων

(01) 000000 0 10 0159 4